

11. seja predsedstva SOS in skupna
seja predsedstev obeh asociacij

Pomisleki in prve izkušnje ob
novi uredbi o razvrščanju objektov
glede na zahtevnost gradnje

- 4** Spremembe politične ureditve
- 5** Spremembe ZLS
- 6** Omejevanje pasivne volilne pravice in odpoklic funkcionarjev kot način za dvig standardov morale in etike v javnem upravljanju
- 8** Ne želimo granitnih kock in krvi!

-
- 3 Uvodnik
 - 4 Spremembe politične ureditve
 - 5 Spremembe ZLS
 - 6 Omejevanje pasivne volilne pravice in odpoklic funkcionarjev kot način za dvig standardov morale in etike v javnem upravljanju
 - 8 Ne želimo granitnih kock in krvi!
 - 9 Sprememba zakonodaje kot pot za »prečiščenje« politike?
 - 10 Vodni viri kot tržno blago
 - 11 Poskus privatizacije vodnih virov
 - 13 Direktiva o koncesijah ni korak v smeri privatizacije vodnih storitev
 - 14 Skupnostni urbani ekološki vrt – od zamisli do realizacije
 - 16 Kodeks etičnega ravnanja izvoljenih predstavnikov na lokalni ravni
 - 17 Z aktivno signalizacijo varnejši v prometu
 - 17 Veleslalom SOS
 - 18 11. seja predsedstva SOS in skupna seja predsedstev obeh asociacij
 - 19 Lekarniška dejavnost domena države?
 - 20 Nadzor nad tovornimi vozili
 - 22 Pomisleki in prve izkušnje ob novi uredbi o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje
 - 24 Sestanek Komisije CIVEX
 - 24 Sestanek komisije COTER
 - 24 Sestanek komisije ECOS
 - 25 Sestanek komisije UDUC
 - 25 Sestanek komisije ENVE
 - 26 Konferenca SLOVECRO v Biogradu na Moru
 - 27 Tudi letos so občine odprle svoja vrata
 - 28 Sončna zadruga
 - 29 Slovenska pisateljska pot na prvi postaji
 - 30 Jadranske igre letos tudi v Sloveniji
 - 31 Projekt ISEMOA
 - 31 Dostopna in energetska učinkovita mobilnost v občinah za vse
 - 32 Predstavitve aplikacije za pametne telefone
 - 34 Inovativne priložnosti informacijsko komunikacijskih tehnologij

Uvodnik

DR. IVAN ŽAGAR, PREDSEDNIK SOS

dr. Ivan Žagar

Spoštovani !

Vstopili smo v leto 2013, ki nam že kar uvodoma prinaša nove zaplete in burno dogajanje na političnem, gospodarsko-finančnem, socialnem, okoljskem in še kakšnem področju. To še posebej zadeva občine, saj so prve pri reševanju tako rekoč vseh problemov, pa če so za to pristoj-

ne ali ne. Zato moramo skrbno spremljati tekoče dogajanje, biti aktivni v svojih odzivih ter nenehno opozarjati, tudi predlagati in predvsem uveljaviti ustrezne rešitve na izzive, ki se porajajo v družbi. Če kje, potem ravno v občinah premoremo dovolj praktičnega znanja in izkušenj pri reševanju še tako zapletenih realnih problemov. Pomembno pa je, da pri uveljavljanju rešitev zagovarjamo skupna stališča in enoten nastop, kot je bilo v primeru proračunskih pogajanj.

Opozoril bi rad na vsaj dve pomembni temi izmed številnih, ki so pred nami v tem času in na katere se moramo ustrezno in pravočasno odzvati, saj je od tega še kako odvisen nadaljnji razvoj v slovenskem okolju. Najprej je tu paket zakonodaje o omejitvi možnosti kandidiranja in odpoklicu funkcionarjev, županov, ki lahko bistveno vpliva na samo delovanje občin. Občine namreč v tem času predstavljajo stabilno okolje v naši družbi, za razliko od nekaterih drugih podsistemov, kar očitno koga tudi moti (če samo omenim, v teh časih izvajajo 70 % investicij v javnem sektorju). To se odraža v izredno lahkotnem razmišljanju o prevelikem številu občin kot tudi splošni korupтивности na občinskem nivoju. Ne trdimo, da posamezni primeri niso prisotni, vendar ne moremo pristati na posploševanje. V Sloveniji gre vsekakor za širši problem, gre za popolni razpad sistema moralnih vrednot in nedelovanje pravne države v širšem pomenu in to se odraža tudi na področju lokalne samouprave. Seveda se lahko strinjamo z zaostritvijo odgovornosti na lokalnem nivoju, vendar predlagane rešitve lahko skozi številne referendume na lokalnem nivoju blokirajo delovanje občin.

Druga tema je povezana z načrtovanjem in koriščenjem sredstev EU v obdobju 2014-2020. Z ozirom na zaostrene gospodarsko-finančne okoliščine, v katerih so potekala pogajanja za naslednjo finančno perspektivo, lahko glede na izpogajano ocenimo, da jih je Slovenija zaključila relativno solidno. Predlog, ki ga je sprejel Evropski svet (torej države članice), mora še potrditi Evropski parlament, ki pa ima kar nekaj vsebinskih pripomb (nasprotuje zmanjšanju obsega sredstev in zahteva večjo fleksibilnost programov), tako da so še možni popravki finančnega okvira. Kot pravilna odločitev iz preteklega obdo-

bja se je potrdila tudi delitev Slovenije na dve kohezijski regiji, vzhodno in zahodno, kar je ugodno vplivalo na sam rezultat izpogajane. Zavedati pa se je treba tudi dejstva, da bo Slovenija iz naslova kohezijske politike v naslednjem finančnem obdobju od 2014-2020 prejela za okrog milijardo manj sredstev kot v tekočem obdobju 2007-2013. Ker so to praktično skoraj edina investicijsko-razvojna sredstva (ne smemo sicer zanemariti programa razvoja podeželja), bo še kako pomembno, da se ta sredstva usmerijo v prave namene za doseganje pravih ciljev. Osnovna usmeritev EU, ustvarjanje novih delovnih mest, spodbujanje gospodarskega razvoja, torej v spodbujanje malih in srednjih podjetij, krepitev raziskav, tehnološkega razvoja, inovacij, predvsem pa zaposlovanje mladih, je vsekakor nujno potrebna. Ob tem ne gre zanemariti tudi številnih drugih potreb in obveznosti izvajanja projektov na področju infrastrukture.

Posebej je potrebno opozoriti na potrebne sistemske rešitve povezane s samo izvedbo porabe kohezijskih sredstev, torej na pravo operativnih programov kot podlage za črpanje evropskih sredstev. Le-ti bi morali biti pripravljeni ločeno, za vzhodno in zahodno kohezijsko regijo. Le na tak način se bodo lahko upoštevale specifične posameznih okolij in onemogočilo prelivanje sredstev iz ene regije v drugo ter tako prispevalo k večji učinkovitosti, transparentnosti izvajanja projektov in vsebin, ki bodo lahko dejansko prispevale k zmanjšanju razvojnih razlik v obeh regijah. Te so se namreč v zadnjem obdobju dodatno povečevale, merjeno skozi BDP (vzhodna pod 75%, zahodna na 107% BDP), ali skozi indeks razvojne ogroženosti, ki znaša v vzhodnem delu 127, v zahodnem delu pa le 73. Ob tem pa je še potrebno bistveno izboljšati tudi učinkovitost birokratskih postopkov, ki velikokrat hromijo izvajanje kohezijske politike. V nadaljevanju bo in mora biti pozornost namenjena pripravi partnerskega dogovora med slovenskimi institucijami (vlada, združenji občin ...) in institucijami EU. Ter pripravi strateških (Strategija razvoja Slovenije za obdobje 2014-2020) in izvedbenih dokumentov (operativni programi, regionalni razvojni programi,...), ki bodo podlaga za koriščenje EU sredstev za obdobje 2014-2020. Razrez izpogajanih sredstev po posameznih programih oziroma projektih mora zagotoviti ustrezni delež teh finančnih virov tudi za občine, kot je to bila praksa v obdobju 2007-2013. Zato je pomembno tudi v novem proračunskem obdobju 2014-2020 vztrajati na umestitvi razvojne prioritete Razvoj regij v operativne programe. Ne nazadnje so se občine izkazale za zelo učinkovite pri črpanju EU sredstev iz te prioritete.

V tem času dobivamo novo vlado, ki ji želim uspešno delo. Pri obravnavanju oziroma reševanju problematike, ki zadeva lokalno samoupravo in regionalni razvoj, pa pričakujem korekten partnerski odnos, ki bo v korist vseh državljanov in državljanov Republike Slovenije.

Spremembe politične ureditve

POSLONSKA SKUPINA POZITIVNA SLOVENIJA

Pozitivna Slovenija je v državnozborski postopek v četrtek, 7. 2. 2013, vložila sveženj zakonodaje, s katero predlaga obsežne spremembe na področju volilne zakonodaje, omejitve pri kandidiranju za javne funkcije in pri prenehanju javnih funkcij ter odpoklica županov z ljudsko nezaupnico. V nadaljevanju predstavljamo poglede Pozitivne Slovenije na to, kakšne bi morale biti omejitve pri kandidiranju za javne funkcije in kako bi moral biti urejen odpoklic županov.

Odpoklic župana

Predčasna razrešitev oziroma odpoklic župana je urejen v Zakonu o lokalni samoupravi. Po sedanji zakonodaji se lahko župana predčasno razreši, če ne izvršuje odločb Ustavnega sodišča ali pravnomočnih odločb sodišča, pristojnega za upravne spore, ki mu nalagajo z ustavo in zakonom skladno ravnanje. O razrešitvi odloča državni zbor na predlog vlade. Preden izda sklep o razrešitvi župana, mora državni zbor opozoriti župana na njegovo nezakonito ravnanje ter mu predlagati, kako naj v primernem roku te nezakonitosti odpravi. Če župan ravna v skladu z opozorilom, državni zbor postopek o razrešitvi s sklepom ustavi. Če se ugotovi, da razlogi niso odpravljeni in da so bili uporabljeni že vsi milejši zakoniti ukrepi in da je predčasna razrešitev župana v danem primeru primeren in nujen ukrep za zagotovitev lokalne samouprave v občini, se župana razreši. Župan lahko v 30 dneh vložil zahtevo za presojo ustavnosti sklepa državnega zbora. V Pozitivni Sloveniji menijo, da je zaradi tovrstne ureditve predčasna razrešitev župana praktično nemogoča, zato predlagajo spremembo Zakona o lokalni samoupravi.

Predlog sprememb vloženih s strani Pozitivne Slovenije izhaja iz osnovnih načel ljudske suverenosti, demokratične države in ljudske iniciative. Vsa oblast izhaja iz ljudstva in se uresničuje v njegovem interesu. To pomeni, da tako kot lahko ljudje izvolijo svoje predstavnike, jim mora biti omogočeno, da pod čim bolj enakimi pogoji tudi predčasno razrešijo svoje predstavnike, ki so izgubili njihovo zaupanje. Cilj predlaganih sprememb, ki jih je v državnozborski postopek vložila Pozitivna Slovenija, je omogočiti ljudem, da preko ljudske iniciative pred iztekom mandata preverijo, ali župan lokalne skupnosti še uživa podporo večine volivk in volivcem. V predlogu sprememb in dopolnitev zakona o lokalni samoupravi predlagajo, da se z zakonom omogoči odpoklic župana tako, da se pod enakimi pogoji kot za sklic občinskega referenduma začne zbirati podpise za razpis referenduma o odpoklicu župana. Občinski svet mora razpisati referendum, če to zahteva najmanj pet odstotkov volivcev v občini. V kolikor pobuda za razpis referenduma uspe, se na njem odloča, ali so volivke in volivci za odpoklic župana ali ne. Referendum oziroma odpoklic župana uspe, če za ljudsko nezaupnico glasuje več kot petdeset odstotkov tistih, ki so glasovali, pri čemer pa mora volilna udeležba doseči vsaj devetdeset odstotkov volilne udeležbe na volitvah, na katerih je bil izvoljen župan.

Omejitve pri kandidiranju za javne funkcije

Poleg že omenjenih sprememb je Pozitivna Slovenija v državnozborski postopek vložila tudi Predlog zakona o omejevanju kandidiranja in opravljanja javnih funkcij (ZOKOJF). Gre za nov zakon, ki zaostruje pogoje za prenehanje funkcije političnim funkcionarjem ter uvaja omejitve pri kandidiranju za javne funkcije. Po sedanji ureditvi je podlaga za prenehanje funkcije izključno pravnomočna obsodba za nepogojno kazen zapora, ki je daljša od šestih mesecev. Omejitev za kandidiranje pa razen opravilne sposobnosti v našem pravnem redu praktično ne poznamo. S predlogom Pozitivne Slovenije pravne osnove za prenehanje funkcije postanejo tudi obsodba zaradi kaznivega dejanja zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva, ne glede na kazen, in vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. Namen sprememb zakonodaje je izenačiti pogoje za nastop funkcije predsednika republike, predsednika vlade, ministrov, državnih sekretarjev, poslancev, državnih svetnikov, županov, občinskih svetnikov in uradnikov ter določiti še malenkost strožje pogoje za prenehanje funkcije političnim funkcionarjem. Za vse naštetih funkcionarje predlog sprememb zakonodaje zato določa iste vstopne pogoje: polnoletnost, državljanstvo RS, poslovna sposobnost, neobstoje pravnomočne obsodbe zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in obsodbe na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev, neobstoje pravnomočne obsodbe zaradi katerega izmed kaznivih dejanj zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva iz šestindvajsetega poglavja Kazenskega zakonika ter neobstoje pravnomočne obtožnice zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. V zvezi s prenehanjem funkcije naštetim funkcionarjem določa predlog sprememb zakonodaje poleg pravnomočne obsodbe za nepogojno kazen zapora daljšo od šest mesecev kot pogoj za prenehanje tudi obsodbo zaradi kaznivega dejanja zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva, ne glede na kazen, in vloženo pravnomočno obtožnico zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti. Pravnomočna obtožnica namreč kljub nedvoumni domnevi nedolžnosti predstavlja že sorazmerno visoko stopnjo presoje utemeljenosti očitane kaznivega dejanja in to ne le s strani policije in tožilstva, ampak tudi sodišča. Zato je v državah z visoko (t.j. normalno in običajno) ravni politične kulture stvar nenapisane norme oz. obvezujočega pravila, da se taki politiki začasno - torej do dokončnega sodnega epiloga - s svoje funkcije umaknejo in se tako izognejo morebitnemu konfliktu interesov ter zlorabi oblasti, kar omogoči pravosodni veji oblasti, da neovirano opravi svoje delo.

Spremembe ZLS

POSLANSKA SKUPINA DRŽAVLJANSKA LISTA

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi je le eden od sedmih zakonov, ki jih je, s ciljem dviga standardov politične kulture, Poslanska skupina Državljske liste 6. 2. 2013 vložila v parlamentarni postopek.

Poleg omenjenega so predlagane tudi spremembe zakonov o volitvah predsednika republike, o volitvah v državni zbor, o poslancih, o državnem svetu, o lokalnih volitvah in o vladi. V vseh se predlaga zaostritev pogojev za vstop in obstanek v politiki. V sedaj veljavni ureditvi namreč pogojev za vstop v politiko, razen polnoletnosti, praktično ni. Torej v politiko lahko vstopajo in kandidirajo ali so imenovani na razne javne funkcije ljudje, ki so bili obsojeni ali pa so v kazenskih postopkih. Razlog za prenehanje mandata pa je, in še to ne v vseh omenjenih zakonih, samo pravnomočna obsodba na najmanj šest mesecev nepogojne zaporne kazni.

S predlaganimi spremembami bi se uvedli dodatni pogoji za vložitev kandidature, hkrati bi se uvedli enaki razlogi tudi za prenehanje funkcije. Kandidat oziroma funkcionar, poleg polnoletnosti in poslovne sposobnosti, tako ne bi smel biti pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zavora v trajanju več kot tri mesece oziroma za uradno pregonljiva, naklepna kazniva dejanja tudi na pogojno kazen zavora več kot tri mesece. Prav tako ne bi smel biti pravnomočno obsojen, ne glede na višino kazni, zaradi kaznivega dejanja zoper uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva. Predlagan je tudi pogoj, da zoper posameznika ni vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Funkcionarji, ki bi jim mandat prenehal zaradi navedenih meril, ne bi bili upravičeni do nadomestila za predčasno prenehanje funkcije. Tisti, ki pa bi v kazenskem postopku dokazali, da je bila pravnomočna obtožnica neutemeljena, bi imeli pravico do odškodnine. Prepoved zaradi pravnomočne obtožnice preneha po preteku treh let od njene pravnomočnosti.

Naslednji sklop predlogov, vsebovan v Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o lokalni samoupravi pa se nanaša na možnost odpoklica župana. Postopek za odpoklic župana se bo, če bodo predlagane rešitve sprejete, lahko začel s pobudo volivca za odpoklic, ki bi jo ta predložil občinskemu svetu skupaj s podpisi dveh odstotkov volilnih upravičencev v občini. Tega sicer ne bi mogel storiti prej kot leto dni po županskih volitvah.

Pristojna komisija oziroma komisija občinskega sveta za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja bi nato določila obrazec za podporo pobudi in določila 35-dnevni rok za zbiranje overjenih podpisov podpore pobudi za referendum. Pobudnik bi moral v tem času zbrati podpise 30 odstotkov

volivcev v občini z do 5.000 prebivalci, 25 odstotkov v občini z do 20.000 prebivalci, 20 odstotkov v občini z do 50.000 prebivalci, 15 odstotkov v občini z do 100.000 prebivalci oziroma 10 odstotkov v občini z več kot 100.000 prebivalci. Če bi zbral dovolj podpisov, bi tako občani na referendumu odločali o odpoklicu župana.

Odločitev volivcev za odpoklic župana bi bila veljavna, če bi zanjo glasovala večina udeleženih volivcev. Tako odpoklicani župan ne more kandidirati na nadomestnih volitvah za župana, sočasno s prenehanjem njegovega mandata pa preneha funkcija tudi podžupanom.

V sedanjem političnem trenutku je največji problem nezaupanje ljudi v politiko in državne institucije. S predlaganimi spremembami bi povrnili vsaj del tega zaupanja.

Omejevanje pasivne volilne pravice in odpoklic funkcionarjev kot način za dvig standardov morale in etike v javnem upravljanju

DARKO FRAS

Darko Fras

Državni zbor v teh dneh obravnava paket zakonov, s katerimi se želi zaostri pogoje za kandidiranje na javne funkcije, predčasno prenehanje te in uvesti možnost odpoklica funkcionarja s strani volilnega telesa.

Slednje se po predlogu predlagateljev nanaša samo na župane, ki se zdi, da so trn v peti poslancem. Podobno

spremembo zakonske ureditve je sicer že pred več kot letom dni predlagala stranka Zares, tokratni predlogi pa so vloženi v zelo podobni vsebini s strani Državlanske liste, ki je izvirnemu predlogu dodala možnost omenjenega odpoklica župana, medtem ko je Pozitivna Slovenija svoj predlog zakona umaknila iz obravnave. Predlogi v celoti ne prinašajo bistveno novih rešitev, z izjemo odpoklica, ampak poskušajo z njimi predstavniki političnih strank iskati rešitve za dvig moralnih in etičnih standardov preko strožje zakonske ureditve.

Splošno prepričanje naših občanov je namreč, da sta pomanjkanje etike in morale ter posledično stopnja korupcije pri nas velika in da je to ena od večjih ovir za hitrejši gospodarski razvoj in večje blagostanje nas vseh. Poročila komisije za preprečevanje korupcije o stanju na tem področju in zlasti zadnje časa velikokrat omenjena poročila o konkretnih ravnanjih bivšega mariborskega in še vedno aktualnega ljubljanskega župana in bivšega predsednika vlade v zvezi z ugotavljanjem njihovega premoženjskega stanja pa so samo še podkrepila že tako veliko stopnjo nezaupanja v moralne in etične standarde javnih funkcionarjev. Kljub načelnemu konsenzu o potrebi po dvigu teh standardov in bolj odločnem boju proti korupciji smo na tem področju še vedno precej neuspešni. Po mnenju večine sta neuspešni predvsem pravosodna in izvršilna veja oblasti, ki ne uspesta učinkovito preganjati in obsojati niti javno izpostavljenih primerov korupcije ali drugih protipravnih ravnanj javnih funkcionarjev in odgovornost za to prelagata ena na drugo. Številni funkcionarji, ki so bili obsojeni ali z mnenjem PKP obre-

menjeni za koruptivna ravnanja, so se še kar naprej oklepali svojih funkcij in nič ni kazalo, da se nameravajo z njih tudi umakniti. Tu ne gre samo za odnos teh posameznikov, ampak tudi za odnos političnih strank in elit, ki so jih postavile na te položaje. V nekaterih primerih so politične stranke same dosegle umik ali odstop kompromitiranega funkcionarja, v drugih pa so celo podprle sporno vztrajanje funkcionarjev na položajih, v glavnem z obrazložitvijo, da gre za politično motivirane postopke in tako same prispevale k nižanju standardov etike in morale v javnem upravljanju. Ta neučinkovitost pravne države in odnos nekaterih političnih strank sta sprovcirala ljudi do te mere, da so zadeve (oblast) vzeli v svoje roke in s protesti dosegli to, kar bi sicer morale zagotavljati institucije pravne države ali pa že sami standardi etike in morale javnih funkcionarjev. Reševanje težav s pomočjo ulice pa je po drugi strani ustvarilo široko polje za špekulacije in politične obračune brez in mimo uveljavljenih standardov in postopkov pravne države. To sporočilo civilne družbe so nekatere politične stranke razumele tako, da je potrebno zaostri zakonske pogoje za kandidiranje na javne funkcije in predčasno prenehanje te. Prvi korak v tej smeri je bil storjen že z uzakonitvijo nezdržljivosti županske in poslanske funkcije, ki je iz parlamenta izgnal župane. Kljub temu imamo v državnem zboru v tej sestavi, sedaj že brez županov, bistveno več kompromitiranih poslancev kot kadarkoli prej. Poslanci z izstopom iz poslanskih skupin in članstva v političnih strankah zaobidejo notranje mehanizme in postopke le-teh, da bi jih morebiti prisilile k odstopu z funkcije. S to težavo se predmetni predlogi zakonov ne ukvarjajo, čeprav je zelo pomembna za verodostojnost državnega zbora, ki bi moral biti za vzgled vsem ostalim.

Čeprav se tudi sami sklicujejo na ustavo in pravico do demokracije, so predlagatelji s predlaganimi novimi pogoji omejitve kandidiranja na javne funkcije in razlogi za predčasno prenehanje le-te zaradi pravnomočne vložene obtožbe prišli v spor z ustavnim načelom o domnevi nedolžnosti do pravnomočne obsodbe, kot tudi ni bilo dovolj upoštevano načelo sorazmernosti omejevanja pasivne volilne pravice. Prav tako predlagatelji v svojem predlogu povzemajo že spremenjeno zakonsko ureditev volilne pravice tujcev, ki je v nasprotju z direktivami o volilni pravici državljanov EU. Razen tega predlagatelji, v primeru predlaganega ponovnega prenosa pristojnosti

za sprejetje ugotovitvenega sklepa o prenehanju mandata na župana ponovno povzemajo rešitev, ki se je v preteklosti izkazala za problematično in je prav zaradi tega bila odpravljena. S predlaganim postopkom odpoklica župana na referendumu se sicer predlaga dopustna politična odgovornost župana, vendar se zdijo rešitve glede postopkov za uveljavljanje te pravice občanov premalo nedvoumno in jasno določene, zlasti pa ne dovolj utemeljene z vidika načela sorazmernosti in po mojem mnenju tudi ne zagotavljajo dejanske izvedljivosti odpoklica oz. odpirajo številna izvedbena in postopkovna vprašanja.

Glede na navedeno ocenjujem, da so predlagatelji, kljub verjetno iskreni želji po izboljšanju ureditve, ki bi naj pripomogla k dvigu standardov etike in morale pri javnih funkcionarjih, pripravili precej nekonsistentne rešitve v smislu celovitosti vrednost in načel našega pravnega reda, ki so večkrat tudi ustavno sporne in težko izvedljive v praksi. Vsekakor predlagane rešitve lahko predstavljajo podlago za nadaljnjo strokovno razpravo, ki mora privedi do celovitih in strokovno ter politično usklajenih rešitev. Veliko vprašanje pa je, ali je glede možnosti, ki jih daje poslovnik državnega zbora in precej različne poglede poslanskih skupin, ki se pri oblikovanju predlogov ne naslanjajo na mnenja strokovnih služb vlade in pristojnih ministrstev, ampak pripravljajo rešitve izven javne uprave, to mogoče doseči v tem zakonodajnem postopku.

Zaostrovanje zakonskih pogojev za opravljanje javnih funkcij je prav gotovo eden, a prav gotovo ne edini, način za doseganje višjega nivoja standardov etike in morale v upravljanju javnih zadev. Če to velja predvsem za javne uslužbenke, pa je po mojem prepričanju pri javnih funkcionarjih veliko bolj pomembna vloga političnih strank. Le-te bi morale z vzpostavljanjem visokih standardov najprej v svojih vrstah in nato skozi metodologije nabora in imenovanja kadrov na javne funkcije zagotavljati najvišji nivo morale in etike in tudi znati poskrbeti, da jih njeni funkcionarji brezpogojno upoštevajo.

V luči zadnjih aktualnih dogodkov v Mariboru ali Ljubljani se zdi pravzaprav najbolj problematično dejstvo, da se je zgodila ulica tudi zato, ker pravosodni postopki trajajo nerazumno dolgo in ne dobijo sodnih epilogov in je pravzaprav odpo vedala pravna država. Učinkovitost pravosodja in predvsem hitri in transparentni sodni postopki niso samo v javnem interesu, temveč tudi v interesu tistih, ki so v njih obravnavani. Le tako se lahko prepreči politična obračunavanja in zaščiti pravice in interese vseh prizadetih. Tako pa se zdi, da so to nekatere interesne skupin izkoristile in s pomočjo medijskih linčev in socialnih omrežij ter drugih orodij »civilne družbe« manipulirale z volivci in v bistvu izigrale pravno državo.

Za doseg višjega nivoja standardov morale in etike pri javnih funkcionarjih bo torej potrebno doseči spremembe na večjih področjih. Tako v zakonskih kriterijih za omejevanje volilne pravice in možnostjo odpoklica zaradi politične odgovornosti kot nujni večji objektivnosti in učinkovitosti pravosodnega sistema kot predvsem tudi večji verodostojnosti političnih strank in njihove odgovornosti za ravnanja njenih članov – funkcionarjev. Predvsem pa bi bilo najbolj koristno, če bi vsi, ki v tem sodelujemo, najprej temeljito pometli pred lastnim pragom in šele potem ocenjevali in sodili druge.

Ne želimo granitnih kock in krvi!

LEO KREMŽAR,
PODPRESEDNIK SOS

Leo Kremžar

Kaj narediti, ko župan, poslanec, minister, predsednik vlade ali države zaradi svojih ravnanj, celo nezakonitih, izgubi zaupanje volivcev? Čakati na prihodnje volitve? Na to, da bo sam ugotovil, da več ni zaželen in bo odšel? Metati granitne kocke na občinsko stavbo ali parlament? Mehanizmov, ki bi samodržca spravili z oblasti, praktično nimamo. Žal se je pokazalo, da sta etika in morala med politiki redka vrлина. Ni jih sram in ne sklonijo glave, ko jih dobijo

pri nečednih poslih. Zmeraj najdejo kakšno opravičilo: ali čas ni pravi, ali naj bi branili interese države, ali se preprosto ne strinjajo z ugotovitvami nekega organa. Stranke, ki bi morale prve reagirati in omadeževanega pozvati k odstopu, tega v glavnem ne storijo. Saj gre za strankarsko matematiko. Koalicija, opozicija, moč odločanja, interes ohranjanja obstoječega. Izgovorov na tone. Dajejo vtis prepričanosti, da ravnajo prav in da višji cilj opravičuje sredstvo. Jasno je le pravilo, ko gre za kazensko odgovornost, obsodbo. Pa še takrat se zavlačuje do onemoglosti, iščejo vse možne luknje. Skratka: volje ni. Neizmerena aroganca do volivcev. Politični šefi se obnašajo, kot da je ves svet zaradi njih in ne obratno.

Požvižgajo se na ugotovitve uradnih organov, jih ne priznavajo in poskušajo delati naprej. Pa naj bodo predsedniki, poslanci, župani. Povsod ni tako. Je kar nekaj svežih primerov, ko so najvišji politiki osramočeni odšli ali se umaknili, čeprav trdijo, da so nedolžni in bodo svojo nedolžnost dokazali. Začasno pa so se le umaknili. Ker pod bremenom dokazljivih obtožb ni mogoče zastopati ljudi, odločati v njihovem imenu, predstavljati državo v tujini, biti vzornik množicam mladih in starih. Pri nas takšnih primerov skoraj ni. Zato bi morali sprejeti takšno zakonodajo, ki bi volivcem omogočila, da lahko tudi sredi mandata rečejo nekomu, da ni več primeren, da ga več nočejo. A celo sedaj, ko množice zahtevajo večji vpliv na izvoljene, prave volje ni. Načelno ja, toda - spet mnogo pomislekov. Nekateri so upravičeni: nova zakonodaja ne sme omogočati vsak mesec kakšnih nadomestnih volitev, ki bi političnim nasprotnikom omogočala, da bi z minimalnim naporom dosegli nove volitve. Da bi rušili samo zato, ker je to v javnosti odmevno, ali ker nekoga preprosto ne marajo, ali ker so volili nasprotnega kandidata.

Zakonodaja skratka mora biti dobro premišljena, upoštevati mora možne negativne posledice, mora biti rigorozna,

hkrati pa previdna in pravična. Tudi v naših dveh asociacijah se nismo dovolj odločno odzvali. Čakali smo na predloge parlamentarnih strank. Zdaj jih imamo, a so takšni, da bi bilo bolje, če jih ne bi bilo. Populistični, nepremišljeni, mnogi tudi nezakoniti in celo protiustavni. To ugotavljajo celo uradniki na ministrstvih in mnogi drugi pravniki. Mi pa bomo, kot po navadi, zdaj opozarjali na nevarnosti, nesmiselnosti takšnih predlogov in si prislužili vzdevke, da smo »kruhorborci« ali »foteljaši«.

Morali bi že na začetku afer med župani, v parlamentu in v vladi jasno povedati, kaj mislimo, kakšni so naši predlogi, ponuditi rešitve, ki gredo v smer večje odgovornosti. Spodbuditi uzakonitev možnosti zamenjave županov, občinskih svetnikov, poslancev, ministrov in predsednikov, vseh, ki jih bremenijo sumi nezakonitega ali nedemokratskega delovanja. Zakonodaja mora dati več glasu volivcem tudi v obdobju med volitvami. Opredeliti kvote predlagateljev, da ne bo mogoče, da bi se trije fantje ob šanku odločili, kako bodo pa zdaj odstavili tega ali onega in to tudi storili. Kajti tudi takšna demokracija hitro zdrsne v anarhijo. Ne razmišljajo prav tisti, ki mislijo, da je treba samo počakati, da mine, da se » nergači« utrudijo in bo lepo vse teklo po starem. Tudi tisti ne, ki pravijo, da si ne bomo »sami natikali zanke okoli vratu«, naj to storijo drugi, če hočejo. Zaradi takšnega načina razmišljanja je politikom vseh barv uspelo nagnati župane iz državnega zbora. Nekateri se še zdaj hvalijo, da je to eden njihovih največjih uspehov. In kakšen je rezultat tega? Parlament je definitivno osiromašen, intelektualno, izkustveno in življenjsko realno šibkejši. Glavne akterje še vedno skomina tudi po ukinitvi državnega sveta, predvsem tistega dela, ki zastopa lokalne interese. In če jim bo uspelo, bo to še ena velika zmaga strankokracije. Vedno bližje bomo geslu o eni stranki, enem narodu in enem vodji. Če do tega pride, bomo krivi vsi. Tisti, ki so to naredili in tisti, ki nismo naredili vsega, da to preprečimo. Zato moramo spisati pošten, vzdržan, realen predlog, brez fige v žepu. Predlog, ki bi omogočil, da tisti, ki so nekoga izvolili, tega po normalni poti, pred iztekom mandata, takrat, ko je s svojim delovanjem izgubil zaupanje ljudi, tudi odstavi. Na normalen, zakonit, družbeno sprejemljiv način. Mi vemo, kakšen bi bil ta predlog. Pravzaprav smo ga izoblikovali na našem ožjem in razširjenem predsedstvu. Samo malo več volje in poguma potrebujemo. Da ljudem ne bo treba hoditi na ceste in trge, metati granitnih kock in se spopadati s policijo. Da ne bo treba delati revolucije, zato da odstaviš skorumpiranega, nesposobnega, vase zagledanega, pritlehnega župana, občinskega in mestnega svetnika, poslanca, ministra, predsednika. Če so zakoniti mehanizmi, legalne možnosti je revolucija odveč. Če pa jih ni, so granitne kocke, spopadi in kri. Mar si to želimo?

Sprememba zakonodaje kot pot za »prečiščenje« politike?

JASMINA VIDMAR

Paket zakonodajnih sprememb, ki naj bi na določen način omogočil tudi »prečiščenje« slovenske politike, je bil obravnavan tudi na različnih ravneh v Skupnosti občin Slovenije.

Vodstvo skupnosti je o možnostih za večjo participacijo državljanek in državljanov oziroma občank in občanov pri soodločanju o pomembnih vprašanjih na lokalni ravni, tudi o možnostih za odpoklic funkcionarjev, ki v svojem okolju nimajo več ustreznega zaupanja, govorilo že v preteklem letu. Predsedstvo skupnosti je že takrat podprlo razmislek o takšni spremembi Zakona o lokalni samoupravi, ki bi omogočila odpoklic županov, kadar ti v svojem lokalnem okolju nimajo več ustreznega zaupanja. Posebna delovna skupina je prav tako pripravljala predloge, ki bi takšen odpoklic omogočili. Vendar pa so za razliko od predloga, ki je danes v veljavi v ožji delovni skupini SOS, vztrajali, da mora zakon omogočiti tudi odpoklic svetnic in svetnikov, prav tako pa so razprave šle tudi v smeri, da je potrebno uveljaviti sistem, ki bo omogočil, da lahko nek kvorum prebivalcev odpokliče tudi izvoljene predstavnike na državni ravni. Ob tem pa so v delovni skupini veliko govorili tudi o drugih oblikah participacije prebivalcev v lokalnem (političnem) življenju, o tem, ali bi bilo za uveljavitev nekaterih potrebnih spremeniti zakon (o lokalni samoupravi), ali pa bi bilo mogoče dovolj samo začeti testno uveljavljati nekatere prakse oziroma modele, ki so se v javnosti začeli pojavljati konec preteklega leta in v začetku tega. Vprašanje o višini kvoruma za referendum za odpoklic župana (svetnikov) je povzročal številne dileme. Izkušnje z referendumi v Sloveniji so namreč izrazito slabe, saj so, vsaj na državni ravni, izjemno redko vzvod za uveljavljanje neposredne demokracije prebivalcev, temveč predvsem vzvod političnih strank za uveljavljanje njihovih interesov. Na lokalni ravni pa so običajno predvsem vzvod za potrjevanje partikularnih interesov skupin prebivalcev, ki pravzaprav z uveljavljanjem vprašanj skupnosti in javnega interesa mnogokrat nimajo veliko skupnega.

O predlaganih spremembah zakonov – o lokalni samoupravi in lokalnih volitvah – je, kot sem že omenila, govorila tudi Komisija za pravna in zakonodajna vprašanja pri skupnosti. Članice in člani komisije so ugotavljali, da seveda ni mogoče kar tako nasprotovati strožjim ureditvam oziroma kriterijem, ki določajo, pod kakšnimi pogoji državljanica oziroma državljan ne sme kandidirati za javne funkcije ter možnosti, da prebivalci in prebivalke lokalnih okolij lahko preverjajo, kakšno zaupanje ima v lokalnih okoljih izbrani župan oziroma županja. So pa opozarjali na ustreznost hitrosti pri spreminjanju zakonodaje, še posebej, če ta ni dobro premišljena in pripravljena. V Sloveniji se vse prepo-gosto dogaja, da se zakonodaja na vseh področjih spreminja pod prisilo nekih, takšnih in drugačnih, problemov, ki zahtevajo hitre in nujne rešitve. Te pa so običajno slabo premišljene, prav tako pa ne strokovna in ne zainteresirana javnost pri spreminjanju te

nista imeli možnosti sodelovati. Lokalna samouprava je še posebej obtežena s številnimi tako ali drugače nujnimi zakonodajnimi spremembami, ki vedno bolj hromijo delovanje občin.

V komisiji so tudi ugotavljali, da nakopičenih težav, s katerimi se sooča država, v tem kontekstu na področju etičnega in moralnega ravnanja javnih predstavnikov ni mogoče preprosto reševati samo z ostrejšimi določili v zakonodaji; spremembe je mogoče doseči z doslednostjo in učinkovitostjo vseh vej oblasti, z vzori, kako se mora in sme ravnati. Komisija je tudi ugotavljala, da so nekatere predlagane spremembe v nasprotju z določili Ustave RS, kar je popolnoma nesprejemljivo in vsekakor ni korak k uveljavljanju pravne države. Pa četudi bi takšne (protiustavne) rešitve lahko ugajale javnosti ali bile ustrezne za sankcioniranje nekaterih posameznikov in bile zato všečne. Takšne rešitve lahko samo še poglobijo razkroj države, sistemov, ne bodo pa uspele rešiti problemov vezanih na moralno in etično držo posameznikov, tako tistih, ki so že nosilci javnih funkcij, niti tistih, ki bi v bodoče to želeli. Tudi skupna seja predsedstev SOS in ZOS je bila namenjena vprašanjem vezanim na predlagane spremembe zakonov o lokalni samoupravi in lokalnih volitvah. Na seji prisotni župani so prav tako opozarjali na nujnost spoštovanja temeljnih pravnih in ustavnih standardov. Možnosti odpoklica niso nasprotovali, izrazili pa so pričakovanje, da se uveljavi možnost odpoklica tudi občinskih in mestnih svetov ter da se določi ustrezní kvorum za izvedbo in veljavnost referendumov, da ta ne bo samo orožje medsebojnega izigravanja političnih skupin na lokalnih ravneh.

Pa tudi, da je čas, da se preneha s kriminaliziranjem županov kar počez, da se o napakah, ki so bile storjene, govori poimensko in ne, kot da je neka napaka, prekršek ali sporno ravnanje v eni občin kar naenkrat sporno pri vseh. Politikom na državni ravni to seveda ustreza, saj odvrne pogled ljudi od njihovih napak in spornih ravnanj k tistim na lokalni. Dolgoročno pa je to početje katastrofalno, saj ustvarja razmere, ki dajejo vtis, da je vsak posameznik, vsak nosilec javne funkcije že s tem, ko to je, sporen.

Vodni viri kot tržno blago

BARBARA HORVAT IN SAŠA KEK

Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije je na svoji redni seji 6. februarja 2013, ki je potekala v Občini Sveta Trojica, med drugim obravnavala tudi informacijo o tem, da je Evropska komisija pripravila predlog sprememb Direktive o koncesijah, katere novost naj bi bili pogoji privatizacije oskrbe z vodami in do te problematike zavzelo uradno stališče.

Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije je s presenečenjem sprejelo informacijo, po kateri naj bi Vlada RS podprla predlagane spremembe direktive, ne da bi preverila stališča občin, ki so v skladu s slovensko zakonodajo tiste, ki so pristojne za oskrbno s pitno vodo. Prepričani smo, da bi Vlada RS pred podelitvijo soglasja k tej direktivi morala pridobiti soglasja tistih, ki jih omenjena direktiva najbolj zadeva, torej lokalnih skupnosti. Ob tem pa bi bilo potrebno pridobiti tudi mnenja in razmišljanja zainteresirane strokovne javnosti ter državljanov in državljanek, ki se jih takšne odločitve najbolj neposredno tičejo. Predstavniki predsedstva SOS so nasprotovali dodatnim možnostim za privatizacijo oskrbe s pitno vodo, saj so ocenili, da gre za strateško dobrino, ki se je ravno zato ne sme predati v roke privatnemu kapitalu, katerega osnovni interes in motiv je dobiček. Javna podjetja, ki v Sloveniji skrbijo za oskrbo s pitno vodo se nikakor ne bi mogla na globalnem trgu boriti z mednarodnimi korporacijami, kar bi posledično pomenilo, da bi s tako strateško surovino v državi poslovale in upravljale prav te. Izkušnje s privatizacijo voda v nekaterih državah (Francija, Portugalska, Britanija ...) so po informacijah Skupnosti občin Slovenije zelo negativne, oskrba se je poslabšala, cene pa dvignile. Prav tako mednarodne korporacije praviloma ne vlagajo v osnovno infrastrukturo in tako te stroške prelagajo na lokalne skupnosti in lokalno prebivalstvo. Zato je Skupnost občin Slovenije Vlado RS danes pozvala, da spremeni svoje stališče ter v zvezi s stališčem RS v tem in podobnih predlogih odpre čim širšo razpravo. S stališčem organizacije je seznanila tudi Ministrstvo za kmetijstvo, Ministrstvo za finance, vse poslanske skupine ter evropske poslance in slovenske člane in članice v Odboru regij.

Seje odbora za zadeve Evropske unije, odbora za finance in monetarno politiko ter odbora za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje, ki je potekala 22.02.2013, se je udeležil tudi predsednik Skupnosti občin Slovenije dr. Ivan Žagar, ki je zbrane nagovoril tudi kot vodja slovenske delegacije v Odboru regij. Odbor regij je, seveda na evropskem nivoju, sredi lanskega leta to direktivo tudi obravnaval in je sprejel svoje mnenje in priporočila. Izpostavil je spoštovanje avtonomije samih držav članic pri urejanju na tem področju in pa predvsem je dodan poudarek na načelo subsidiarnosti, torej vključenosti lokalnih in regionalnih oblasti v samo odločanje. Predsednik SOS je na odboru povedal, da je bil predlog uredbe obravnavan tudi v okviru SOS, saj ta tematika občine zelo močno zadeva, ker so pravzaprav na nek način odgovorne za to področje. Stališča skupnosti je strnil in predstavil v dveh točkah. Prva je povezana s tem,

da je bilo ocenjeno pomanjkanje razprave in komunikacije, kar je po besedah predsednika generalni problem v Sloveniji. Tudi pri vseh drugih vprašanjih je komunikacija težava, zato je na odboru apeliral na predstavnike prisotnih odborov, da se lokalne oblasti vedno vključuje v tovrstne javne razprave. Po drugi strani je pa skupnost občin izrazila tudi nekatere vidike zaskrbljenosti iz urejenosti tega področja, čeprav se po njegovi oceni stvari, kar se tiče podeljevanja koncesij, vsaj zaenkrat v principu ne spreminjajo, gre pa za odpiranje koncesij v širši prostor, kar do sedaj ni bil še primer. Vseeno je opozoril na to, kako imamo urejeno podeljevanje koncesij, ki se lahko podeljujejo celo direktno v tem primeru podjetjem, ki imajo status javnih podjetij. Pri podelitvi koncesije, ki je lahko podeljena direktno ali pa posredno, z razpisom, se težave pojavijo v nadaljevanju. Te težave pa, po besedah predsednika skupnosti sledijo iz nakopičenih problemov vseh preteklih letih, kar v dveh desetletjih, in sicer so povezane s sprejemanjem cen na področju komunalnih storitev, tako na področju vodooskrbe kot na številnih drugih področjih, ker imamo na nek način antagonizem. Vsaj še do nedavnega so bile cene totalno regulirane, zdaj pa pomeni regulacija cen na tem področju v Sloveniji pravzaprav zamrznitev cen. Postavlja se vprašanje, ali lahko občine zdržijo ta cenovni pritisk, ker je to povezano potem ne samo z osnovnimi cenami, ki sledijo iz stroškov, ampak tudi investicijskih vlaganj in investicijskega vzdrževanja. Zaradi zamrznitve cen imamo izjemno slabo zatečeno stanje, kar lahko nekatere občine prisili v spogledovanje z zasebnim kapitalom. To je dr. Žagar izpostavil kot čisto realen problem. V povezavi s tem, da so na eni strani cene regulirane, po drugi pa, da tudi koncesionarji pričakujejo določeno donosnost, je predsednik SOS izrazil bojazen, da lahko to gre na račun kvalitete izvajanja storitev oziroma obnove sistema. Ta razprava je bila po njegovi oceni v preteklosti premalo odprta in ne samo o področju oskrbe z vodo, ampak na vseh področjih komunalnih storitev. Svoj nagovor je dr. Žagar zaključil z zahvalo za povabilo in z željo, da se takšne razprave čim večkrat opravijo.

Odbor za zadeve Evropske unije ter Odbor za finance in monetarno politiko sta ob obravnavi prve točke »Nadaljnja ravnanja in stališča Republike Slovenije pri sprejemanju Predloga direktive Evropskega parlamenta in Sveta o podeljevanju koncesijskih pogodb« sprejela sklepa, da se na področju storitev javnega dobra ohranja univerzalnost dostopa do pitne vode kot uresničevanja temeljnih pravic. Sprejet je bil tudi sklep, da se Vladi RS priporoči, da v sodelovanju z zainteresirano javnostjo pripravi takšno zakonodajo, ki bo preprečila morebitno bodočo privatizacijo upravljanja s pitno vodo in bo še naprej zagotavljala enak dostop do vode vsem državljanom in državljanom. Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje je sprejel sklep, da pozdravlja evropsko državljansko pobudo »Voda in komunalna ureditev sta človekova pravica! Voda je javna dobrina in ne blago!«

Poskus privatizacije vodnih virov

ANTON KOMAT, BIOZOF

Ta čas je v slovensko javnost udarila novica o nameri Evropske komisije za privatizacijo vodnih virov. Zasnovana je bila lansko leto kot predlog direktive, ki naj bi jo letos, v marcu 2013, sprejel Evropski parlament.

»Liberalizacija« oskrbe s pitno vodo je bila skrita kot »razvoj in modernizacija« javnih storitev in zavita v običajno leporečje o »krepitvi evropskega notranjega trga, spodbujanju gospodarske rasti in ustvarjanju novih delovnih mest.« Kljub tem sprenevedanjem ni ostalo skrito, da gre za načrtno voden proces komodifikacije pitne vode. Skratka, vodovodi bi lahko postali vir izjemnih dobičkov korporacij, če bi vodo iz pipe začeli obravnavati kot vsako drugo blago na trgu. Do sedaj je bila voda javna in skupna dobrina ljudi, poslej naj bi postala tržno blago. Namera je zakrita v javno-zasebno partnerstvo, pri katerem naj bi vse članice EU razpisovale koncesije za oskrbo s pitno vodo v Uradnem listu EU. To naj bi bila obveza držav članic, skozi katero bi korporacije dobile popoln vpogled na »EU trg s pitno vodo«. Birokrati, ki jim za ovratnik diha tisoči lobistov, seveda niso povedali, da so vsebino predloga direktive napisali prav korporativni pravniki. Kot so razkrili raziskovalni novinarji oddaje Monitor na nemškem ARD so bili v »strokovnem« odboru, ki je »svetoval« EU komisiji pri pripravi predloga, v večini visoki predstavniki korporacij, ki hočejo privatizirati vodne vire. Ko je bil EU komisar za notranji trg Michel Barnier pred televizijskimi kamerami soočen s seznamom teh »strokovnjakov«, je le jecel, da on ni izbral članov »strokovnega« odbora. Namera je torej prepoznana in scenarij njene izvedbe tudi. Vse občine naj bi objavile razpise za podelitev koncesij za vodovode v Uradnem listu EU, korporacije bi si v miru ogledale vzorno spisan meni »vodovodne« ponudbe in izbrale najprimernejše tarče. Sledil bi dumping udar z najnižjo ceno, ki bi izničil domačo konkurenco, nadaljevanje je poznano, monopolni položaj in skokovite podražitve pitne vode, nič vlaganja v omrežje in posledično obilno klorirana voda. Po letih brez vzdrževanja bi vodovodno omrežje puščalo na vseh koncih in krajih in lokalna skupnost bi bila prisiljena svoj nekdanji vodovod odkupiti od korporacije. In ker za vodo ni nadomestila, bi bili nujni še veliki denarni vložki za obnovo sistema.

Poznamo tri infrastrukture, ki imajo značaj življenjskega omrežja vsake države: železnica kot krvni obtok, elektri-

ka kot živčevje in vodovod kot limfni sistem. Vsi ti sistemi so nastajali desetletja in so jih postopoma gradili z denarjem državljanov, zato so bili ves čas v upravljanju kot javna oz. državna podjetja. Upravljanje z vodovodom je tipično upravljanje z monopolom, saj niti ena vodovodna družba na svetu ne deluje na tržnih načelih in tudi ne more. V vsako hišo ali stanovanje vodi le ena vodovodna cev. Kako naj torej nekdo investira v konkurenčno omrežje? V pošteved pride le prevzem vloge upravljavca že obstoječega sistema.

Ta že mnogokrat preigran scenarij privatizacije vodovodov si lahko ogledamo na številnih dobro znanih primerih privatizacije vodovodov v Evropi. Najbolj dramatičen se je vselej zgodil v Bolgariji. Po padcu komunističnega režima v Bolgariji je iz cevi javnih vodovodov iztekalo okrog 20% vode. Ob koncu 90-ih so izgube vodovodnih omrežij dosegle že 60%! Da bi se obubožana vlada izognila stroškom obnove, je vodovod v Sofiji leta 2000 prodala družbi United Utilities, eni izmed fantomskih firm, ki so kot gobe zrasle ob privatizacijski histeriji Margaret Thatcher. Cena vode je v desetih letih poskočila za več kot 300%. To je bilo hkrati tudi edino opazno dejanje korporacije, kajti iz obljubljenih obnove vodovoda ni bilo nič. Leta 2011 so bile izgube vode še vedno 60%, čeprav se je korporacija zavezala, da jih bo zmanjšala na 25%. Vseh prevar, goljufij in davčnih utaj raje ne navajam. Medtem ko je direktor korporacije sebi odmeril letno plačo 400.000 €, je korporacija tožila 5.000 družin, ki niso bile sposobne plačati svojih položnic za vodo. V začetku leta 2012 so 370 družin zaradi neplačane vodarine nasilno vrgli iz njihovih domov. Po tem zločinu, v katerem je sicer potegnili kar 1,5 milijarde funtov, je družba United Utilities prodala delež sofijske vode novemu plenilcu - francoski družbi Veolia in prav »po francosko« izginila novim »poslovnim zmagam« nasproti.

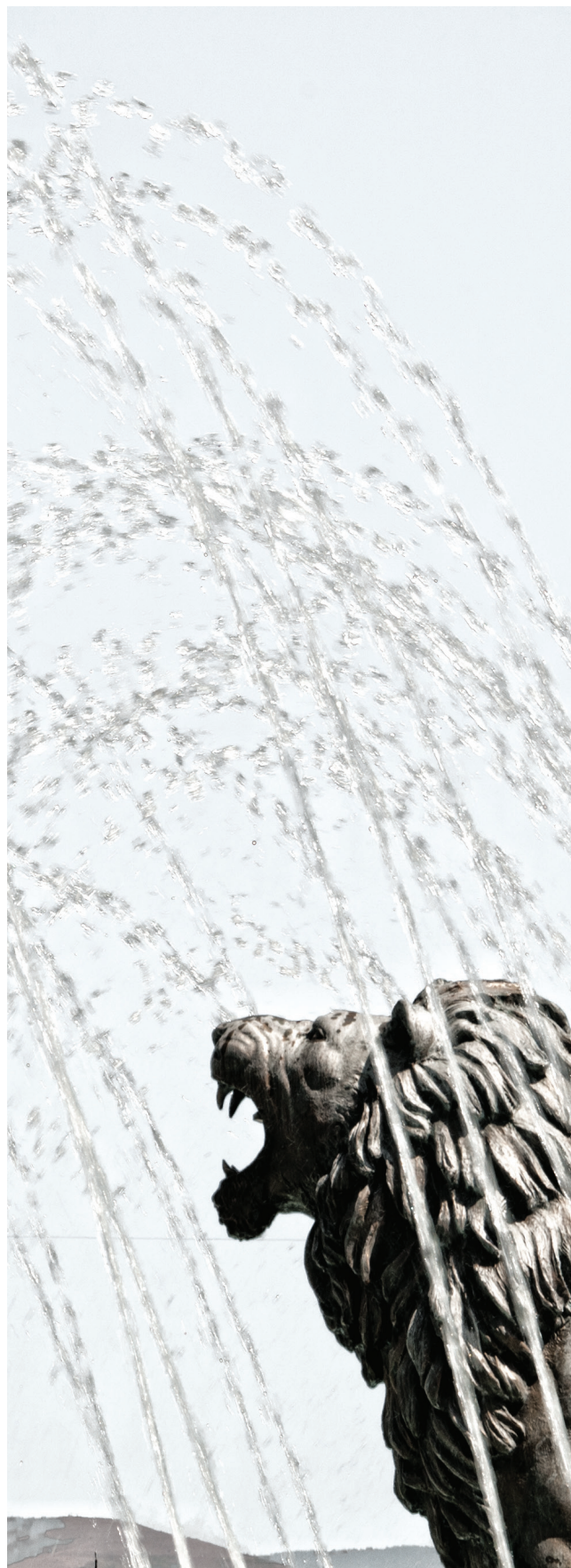
Privatizacijo pitne vode sicer že prakticira razvpita trojka (IMF, EU komisija in ECB), ki vsiljuje in nadzira varčevalne ukrepe v kriznih državah. V Evropi namreč obstajata dve vrsti državljanov: običajni državljani in »prašiči« - PIGS (kratica PIIGS pomeni: Portugalsko, Irsko, Italijo, Grčijo in Španijo). Državljanji nesrečnih držav, ki so jih sesule prevarantske finančne mreže, životarijo s prepolovljenimi plačami in pokojninami, v grozljivi brezposelnosti in v uničeni socialni državi. V Grčiji je bila pitna voda delno privatizirana v Solunu in v Atenah in cene vode so hitro poskočile za 300%. Hkrati pa je voda postala tako nevarna za zdravje, da morajo ljudje kupovati ustekleničeno vodo. Na Portugalskem so občinske vodovode začeli združevati v večje, ki so bolj zanimivi za nakup. Po slovensko bi rekli, da so jih naredili »bolj konkurenčne«. Začeli so izdajati koncesije in cene so takoj poskočile v nebo, v Pacos de Ferreira za 400%! Hkrati pa so začeli zapirati vse javne

fontane in vodnjake s pitno vodo. Španska vlada je pričela privatizacijo vode brez udeležbe javnosti. Javnost ne ve, komu se vodovod prodaja, dokler ta ni prodan. V Italiji so imeli referendum o privatizaciji vode, v katerem se je 96% izreklo proti. Celo razvpiti Berlusconi je izjavil: »Ne morem privatizirati vode!«

Vsi primeri privatizacije vode nam govore o katastrofalnih posledicah za ljudi. Zato nekatere države že postopajo preventivno v interesu svojih državljanov. Nizozemska je leta 2006 z zakonom prepovedala privatizacijo vode. Podoben zakon je sprejel Urugvaj. V Avstriji se vse bolj krepi nasprotovanje načrtom Evropske komisije o privatizaciji pitne vode. Avstrijski kancler Werner Faymann je odločno izjavil: »Vodna oskrba v javni lasti je pravica državljanov in to bomo morali jasno opredeliti tudi v ustavi.« Javnost je poskočila tudi v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Poljski, Češki in Angliji. Ne bo šlo, ljudje so pravico do vode pripravljeni braniti tudi z orožjem. To se je zgodilo v Boliviji, kjer je leta 2000 izbruhnila oborožena ljudska vstaja proti korporaciji Bechtel, ki je morala zapustiti državo. Kaj pa pri nas?

Slovenska vlada je že spomladi leta 2012 podala svoje pritrdilno stališče predlogu EU direktive. O njem je razpravljala parlamentarni odbor za finance, ne pa pristojni parlamentarni odbor za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje. Od kdaj pa so financarji odgovorni za nemoteno oskrbo z zdravim pitno vodo? Kaj pa oni vedo o vodi, razen da prinaša zagotovljene velike dobičke, ker jo ljudje nujno potrebujejo za golo preživetje. To kriminalno dejanje je bilo izvedeno brez kakršnekoli javne razprave. Naši poslanci v EU parlamentu so bili tiho kot grob. Zakaj neki jih imamo in koga neki zastopajo? Ko so naši mediji končno odprli problem, ki ga je izpostavila civilna družba preko povezave z avstrijskimi aktivisti, se je le oglasilo Ministrstvo za finance z uradno izjavo, ki je čisto sprenevedanje: »Morebitna privatizacija družb ne bi smela vplivati na kakovost storitve, saj morajo tudi zasebna podjetja izpolnjevati zahteve koncedenta.« Oja, in to pri nas? Podelitev koncesije pravnoformalno res še ni privatizacija, toda posledice za prebivalstvo so enake. Monopolni položaj korporacije omogoča njene monopolne cene in vsi primeri po svetu nam dokazujejo, da privatnega lastnika zanima le dobiček z vsemi posledicami, ki sem jih poprej opisal. Sicer pa tudi koncesije niso nedolžne. V ZDA se dogaja, da koncesionar na »svojem vodnem območju« državljanom ne dovoli uporabo lastnih vodnjakov niti zbiranje deževnice s streh.

Tako se sedaj privatizirajo države. Toda razprodaja države smrdi po nekrofiliji. Kajti država smo ljudje, ne pa bankirji in politiki, oni pridejo in gredo, ko jim poteče mandat. Danes so, jutri jih ni več. Mi pa ostajamo tukaj, zdaj, jutri in pojutrišnjem. Mi, naši otroci, naši vnuki ter njihovi potomci. Tako gre iz roda v rod, zato moramo biti že danes odgovorni do tistih, ki še rojeni niso. Ne smemo obtičati kot gramofonska plošča, ki preskakuje, zato od poslancev zahtevajmo dvotretjinsko večino v parlamentu, ki naj v ustavo zapiše: »Voda in komunalna ureditev sta človekovi pravici. Voda je javna in skupna dobrina vseh državljanov.« Ne pustimo se peljati žejne preko vode.

Direktiva o koncesijah ni korak v smeri privatizacije vodnih storitev

MANJA TOPLAK,

TISKOVNA PREDSTAVNICA INFORMACIJSKE PISARNE EVROPSKEGA PARLAMENTA V SLOVENIJI

Zadnje tedne mediji v okviru razprave o predlogu direktive za podeljevanje koncesij, ki ga je pripravila Evropska komisija, to direktivo povezujejo s privatizacijo oskrbe z vodo. To mnenje je okrepila tudi državljanska pobuda, ki so jo sprožili maja lani in ki temelji na resoluciji Združenih narodov o človekovi pravici do vode in komunalne ureditve iz leta 2010. Cilj državljanske pobude je pozvati Evropsko komisijo k pripravi predloga, s katerim bi vsem ljudem zagotovili pravico do vode in komunalne ureditve, obenem pa bi vodne storitve izključili iz liberalizacije pravil notranjega trga. Pobudo je doslej podpisalo že več kot milijon ljudi.

Vendar pa se pri tem odpira vprašanje napačne interpretacije omenjenega zakonodajnega predloga, saj direktive o podelitvi koncesij ne moremo enačiti s privatizacijo vodnih storitev.

Kaj prinaša direktiva o podeljevanju koncesij?

Direktiva o podeljevanju koncesij je predvsem okvir, ki opredeljuje pojem koncesije in vsebuje navodila o pregledovanju, reviziji, preglednosti in merilih za podeljevanja koncesij v vseh 27 državah članicah Evropske unije, ki je bilo doslej pravno različno urejeno. Vseevropska definicija koncesij bi prav gotovo prispevala k pravnim jasnosti in preglednosti.

Vse evropske gospodarske družbe, vključno z malimi in srednjimi podjetji, bi s tem dobile učinkovit dostop do trga koncesij, s čimer bi spodbudili razvoj javno-zasebnih partnerstev.

Koncesija ni privatizacija

Koncesije ne smemo enačiti s privatizacijo, saj pomeni zakup ali najem lastnine, ne prodaje. S koncesijsko pogodbo se javno lastnino daje v najem zasebnemu sektorju, pri čemer se na zasebno podjetje prenese gospodarsko tveganje, ne pa tudi lastninske pravice.

Direktiva o koncesijah ne opredeljuje vprašanja lastništva vodnih virov. Države članice že sedaj same odločajo, kaj lahko privatizirajo. Storitve javnega interesa so urejene na nacionalni ravni. Izkoriščanje celinskih voda in vodnih zemljišč

bi bilo mogoče privatizirati le, če bi Slovenija spremenila zakonodajo, s katero ta ne bi bila več javno dobro.

Direktiva ne vsiljuje privatizacije in podeljevanja koncesij

Lokalni upravni organi so torej pri zagotavljanju in organiziranju storitev splošnega gospodarskega pomena, kot je oskrba z vodo, popolnoma neodvisni. Vsiljevanje privatizacije javnim organom in državam članicam, kot namigujejo mediji, bi bilo neskladno z načeli temeljnih pogodb EU in s sodno prakso.

Direktiva prav tako na noben način državnih, regionalnih ali lokalnih oblasti ne zavezuje k podeljevanju koncesij na področjih, kjer si tega ne želijo. Lokalni upravni organi so pri zagotavljanju in organiziranju storitev splošnega gospodarskega pomena, kot je tudi oskrba z vodo, popolnoma neodvisni.

Pravila direktive se uporabljajo le, če in ko se državni organi odločijo, da podelijo koncesijo zasebnemu podjetju. Državni organi v tem okviru prosto odločajo o lastnostih storitve, kar vključuje tudi pogoje v zvezi s ceno in kakovostjo, kot so inovacijski, okoljski in socialni standardi. Pravila tudi določajo, da je treba v primeru podelitve koncesije uporabljati merila, ki onemogočajo razlikovanje in omogočajo enako obravnavo ter preglednost.

Direktiva v državah članicah ne bo začela veljati pred letom 2016

Evropska komisija je zakonodajni predlog že predložila Svetu EU, ki predstavlja države članice, in Evropskemu parlamentu ter s tem začela zakonodajni postopek. Parlament je 24. januarja letos o predlogu že glasoval v Odboru za notranji trg in varstvo potrošnikov. Ves parlament pa bo o predlogu odločal na plenarnem zasedanju predvidoma v drugi polovici leta 2013.

Ko bosta direktivo sprejela Evropski parlament in Svet EU, jo bodo morale države članice dve leti po začetku njene veljave prenesti v nacionalno zakonodajo. To pomeni, da pravila direktive v državah članicah najverjetneje ne bodo začela veljati pred letom 2016.

Skupnostni urbani ekološki vrt – od zamisli do realizacije

MATEJ ZONTA,

KOORDINATOR PROJEKTA SKUPNOSTNI URBANI EKOLOŠKI VRT

V okviru Evropske prestolnice kulture – Maribor 2012 je pod okriljem programskega sklopa Urbane brazde in s pomočjo Društva Varuhi semen v letu 2012 zaživel prvi skupnostni urbani ekološki vrt v Mariboru.

Na izjemno uspešnost projekta ne kaže le zadovoljstvo novih vrtničarjev in številni pozitivni odmevi tako v Sloveniji kot v tujini, ampak tudi izredno zanimanje in želja po ustvarjanju novih skupnostnih ekoloških vrtov v urbanih središčih po Sloveniji. Na Urbane brazde so se do danes obrnile številne skupine, društva, posamezniki in občinski predstavniki iz Vrhnike, Domžal, Kamnika, Ljubljane, Slovenj Gradca, Celja, Brežic, Kranja itn. Spet drugi so skupnostni urbani ekološki vrt v Mariboru omenjali kot vzorčni primer za ureditev v njihovih mestih. Skupno vprašanje vseh pa je bilo, kako ustvariti takšen vrt, kako priti od zamisli do realizacije.

Če se odločimo ustvariti skupnostni urbani ekološki vrt, moramo vedeti, da to ni le prostor gojenja rastlin, ampak v veliki meri prostor socializacije, skupnega delovanja, krepitve skupnosti in ustvarjalne ekološke izrabe zapuščenih javnih površin v mestu. Za razliko od individualnega vrtničarstva, kjer vsak posameznik od občine najame zemljišče, ga zagradi in deluje zase, ločeno od ostalih sosedov, je skupnostni vrt v kolektivnem upravljanju vrtničarjev organiziran v neformalno skupino ali v društvo. Vrtničarji prek pogovorov in konsenza določijo principe delovanja na vrtu, urejajo skupne površine, vzdržujejo skupno infrastrukturo in skrbijo za javno površino v urbanem okolju. Na drugi strani je skupnostni vrt izjemno pomemben za občino oziroma lastnika zemljišča, ki je tako razbremenjen pošiljanja stotih računov, vzdrževanja, nadzora, urejanja lokacije, iskanja novih vrtničarjev za zapolnitev praznih vrtov – vse naštet v skupnostnem vrtu je naloga vrtničarjev samih. Občina odstopi organizaciji vrtničarjev zemljišče v uporabo oziroma najem za daljše časovno obdobje, sklene pogodbo in financira osnovno infrastrukturo. Od trenutne predaje vrta pa so vrtničarji tisti, ki samoorganizirano skrbijo za vrt

in njegovo okolico in se zavežejo k obdelovanju v skladu z ekološkimi standardi, za nadzor slednjega pa skrbi pooblaščen kontrolna organizacija.

Ustvarjanje skupnostnega vrta lahko razdelimo na štiri področja, ki se med seboj prepletajo in dopolnjujejo.

1. Samoorganiziranje vrtničarjev

Pobuda za uresničitev skupnostnega vrta lahko pride s strani občine ali manjše skupine ljudi. Pomembno je, da se že v začetnem obdobju načrtovanja povabi lokalno prebivalstvo k sodelovanju in soustvarjanju od zamisli do realizacije. Oblikuje se manjša skupina ljudi in določi koordinatorskega projekta, ki skrbi za potek nastanka in organizira srečanja, predavanja, delavnice o ekološki pridelavi, organiziranju vrtničarjev, principih delovanja vrta in hkrati delovne akcije na samem zemljišču. Delovne akcije so najprej usmerjene v ureditev skupnih površin, zasaditev, gradnjo objektov, poti, šele v zaključnem delu projekta, tik pred predajo vrtov, pa v urejanje individualnih gredic. Pred predajo posamičnih vrtničkov morajo vrtničarji oblikovati svojo organizacijo, ki od občine najame celotno zemljišče.

2. Načrtovanje in zasaditev vrta

Pred sklicem prvega srečanja potencialnih bodočih vrtničarjev je potrebno določiti potencialne lokacije. Skupnostni urbani vrt mora biti umeščen v neposredni bližini goste poseljene dela mesta, v bližini blokov, z dobrim dostopom z javnim prometom, s kolesi ali peš. Primerna lokacija je odločilna pri nadaljnjem planiranju in višini stroškov ureditve. Če je vrt v

bližini prebivališča vrtničkarjev, ni potrebe za rabo osebnih avtomobilov in za gradnjo parkirišča. Druga prednost neposredne bližine je v velikosti in številu objektov, sanitarij itn., ki je v takem primeru manjša.

Potrebno je preveriti kakovost prsti in dostopnost do vodnih virov. Sledi določitev poteka poti, lokacijo lop in drugih objektov, skupne zelene površine in posameznih parcelic. Od potreb in želja vrtničkarje je tudi odvisno kateri in koliko objektov bo potrebnih. Če gre za manjše število vrtničkarjev, bo morda en skupni objekt za orodje dovolj, manjša bodo tudi igrala in družabni prostor, ki je nujni element skupnostnega vrta. Slednje je lahko enostavni pokriti paviljon, kamor se vrtničkarji posedejo v senco ali zatečejo pred dežjem, kjer potekajo izobraževanja in sestanki za samoorganiziranje.

Skupaj z vrtničkarji se določi velikost vrtničkov glede na njihove zmožnosti in določijo se kriteriji razdelitve parcel. Osnovni kriterij je angažma, trud, čas, ki ga vrtničkar porabi za skupnostno ustvarjanje vrta (čiščenje gredic, sejanje in sajenje oziroma pridelava sadik, izdelava parcelic, poti, postavitve ograje, zasaditev sadnega drevja, postavitve in izgradnja objektov ...).

Pri vseh teh aktivnostih pa je potrebno del časa nameniti druženju in izobraževanju: spoznavni večeri, otvoritveni piknik, delavnice itn. so nepogrešljiv del družabnega življenja pod okriljem skupnostnega vrta.

3. Glavni in dodatni elementi vrta

Med glavnimi elementi vrta so poleg skupnih lop, prostora za druženje (klopi, mize), poti, ograje, kompostnikov, zbiralnikov deževnice znotraj območja vrtov priporočene še dvignjene grede za gibalno ovirane, območja z nasadi trajnic (sadnega drevja, jagodičevja, cvetlice, zelišča), skupne gredice za otroke, peskovnik, igrala in oglasna tabla pri vhodu z imenom vrta, s kontakti, informacijami, pravili, obvestili o srečanjih. Elementi se razlikujejo od vrta do vrta glede na potrebe in želje vrtničkarjev in lokalnega okolja, v katerem se skupnostni vrt nahaja.

4. Pravila vrta in reševanje težav

Ena od pomembnejših nalog organizirane skupine vrtničkarjev je, da sami določijo pravila delovanja na vrtu, tako da upoštevajo in uskladijo pripombe vseh vrtničkarjev in dosežejo konsenz glede delovanja skupnostnega vrta. Od osnovnih vprašanj kako postati uporabnik parcelice v skupnostnem vrtu (npr. glede na vložen trud) in načina pridelovalne prakse (ekološka) do skupin, ki bodo skrbele za posamično področje delovanja vrta, obveznosti vrtničkarjev v skupnostnem vrtu, prenos parcelic med vrtničkarji ali tretjimi osebami, odnosu do živali na vrtu, dovoljenih zgradbah in ostalih materialih na vrtničkih, velikosti vrtničkov, plačevanju prispevkov, uradnih urah vrta, morebitnih sankcijah in dodatnih dejavnostih skupnostnega vrta.

Ob upoštevanju navedenega je možno, kot je to pokazal primer v Mariboru, ustvariti v enem letu skupnostni urbani ekološki vrt, ki bo v veselje in ponos tako vrtničkarjem kot širši lokalni skupnosti.

Viri: arhiv Urbanih brazd, <http://brazde.org/category/urbano-vrtnarstvo/>, <http://ekovrt.si/predstavitev/pravilnik-drustva/>

Kodeks etičnega ravnanja izvoljenih predstavnikov na lokalni ravni

JASMINA VIDMAR

Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije je konec lanskega leta obravnavalo prvi predlog, po katerem bi v skladu s priporočilom Kongresa lokalnih in regionalnih oblasti Sveta Evrope občinam članicam predlagalo v sprejem Kodeks etike za lokalne funkcionarje in funkcionarje. Številne občine in regije, ki so zastopane v kongresu Sveta Evrope so tovrstne kodekse v preteklosti že sprejele in se tudi na ta način zavezale k etičnemu in moralnemu ravnanju pri delu svojih političnih predstavnikov. Predsedstvo je nato na prvi seji v letošnjem letu predlagani kodeks tudi potrdilo in se odločilo, da ga predlaga občinam članicam v obravnavo in sprejem.

Oblikovanje in sprejemanje kodeksov etičnega ravnanja ne samo za funkcionarje temveč tudi javne uslužbence ali posamično organizirane panožne skupine, organizacije in poklice (poslovneži, učitelji, novinarji, zdravniki, trgovska združenja, univerze,...) je v tujini običajen način, preko katerega organizirana skupina (podjetje, združenje, ...) opredeli sistem vrednot in etičnih standardov kot priporočil za ravnanje njihovih članov, zaposlenih ali vodstva pri opravljanju poklica ali dejavnosti. V Sloveniji imajo takšne kodekse javni uslužbenci, novinarji, zdravniki, zaposleni v vrtcih,...do sedaj pa jih vsaj politiki na lokalni ravni niso imeli. Predsedstvo skupnosti je želelo to popraviti, narediti potrebne korake v smeri oblikovanja nekih temeljnih standardov in vrednot, ki bi se jih naj izvoljeni predstavniki in predstavnice na lokalni ravni držali in jih spoštovali.

Protesti prebivalcev in prebivalcev v preteklem in letošnjem letu so pokazali, da je zaupanje med ljudmi in izvoljenimi predstavniki tudi na lokalni ravni v mnogih okoljih zamajano. Prav tako pa tudi, da se slaba in neetična ravnanja nekaterih posameznikov predstavljajo kot splošen način delovanja izvoljenih političnih predstavnikov. Na ta način se nezaupanje med izvoljenimi predstavniki in ljudmi v nekem okolju veča in zmanjšuje možnosti za izgradnjo skupnosti, za nujno potrebno sodelovanje med enimi in drugimi zaradi opredeljevanja in uveljavljanja javnih in skupnih interesov. Kar pa je z vidika vloge in položaja lokalne samouprave še posebej problematično saj je temeljna vloga lokalne samouprave prav to – soupravljanja javnih in skupnih zadev nekega lokalnega okolja. Za nadaljnji, na temelju potreb prebivalcev in prebivalcev opredeljen razvoj bo mogoče doseči le s sodelovanjem vseh zainteresiranih, kar pa ne bo mogoče doseči brez temeljnega medsebojnega zaupanja.

Naloge, ki jih občine opravljajo so v osnovi tiste, ki so najbližje ljudem, ki jih drugi nivoji države prav zaradi oddaljenosti

od tistih, ki so jim te storitve namenjene ne morejo opravljati tako uspešno. Zato je medsebojno zaupanje in podpora še posebej pomembna in celo ključna za uspešen razvoj lokalnih okolij.

Prav v tem pa je bistvo sprejema Etičnega kodeksa. Namreč sprejem in podpis kodeksa predstavlja zavezo vsakega posameznega političnega predstavnika, da bo v svojem političnem delu spoštoval temeljne etične in moralne standarde, predstavlja zavezo, da bo spoštoval v kodeksu opredeljene norme in v smislu njih tudi ravnal.

Skupnost je občinam predlagala model kodeksa, ki pa se lahko spreminja in dopolnjuje, pač v smislu potreb in razmerij v nekem lokalnem okolju. Namen kodeksa sicer ni sankcioniranje izvoljenih lokalnih predstavnikov, ki bi ali bodo kršili zaveze iz kodeksa, to bo morala narediti javnost ali za to pristojni drugi organi, res pa je, da predlagani kodeks omogoča tudi razpravo na za to imenovanem častnem razsodišču. V Skupnosti seveda predlagamo, da se občine odločijo za oblikovanje skupnega častnega razsodišča, ki bi ga za te namene in potrebe imenovalo predsedstvo Skupnosti občin Slovenije in bi bilo sestavljeno iz eminentnih predstavnic, predstavnikov različnih občin. Po zadnjih informacijah je Kodeks etike za lokalne funkcionarje sprejelo nekaj čez dvajset občin, še kar nekaj njih pa je napovedalo, da bodo kodeks obravnavali na eni izmed prihodnjih sej občinskih svetov.

Z aktivno signalizacijo varnejši v prometu

OGLASNO SPOROČILO

Noviteta v slovenskem prostoru, imenovana Opozorilni sistem za nepregledne cestne odseke, ki zagotavlja večjo varnost v prometu, je na trg prodrla dobro leto nazaj. Inovacija mladega in nadobudnega raziskovalca Petra Koruna, direktorja podjetja Aktivna signalizacija Korun, d.o.o., je nastala na podlagi njegove neprijetne izkušnje na cesti. Peter Korun jo je zaščitil s patentom ter zanjo prejel različna priznanja in podporo tako strokovne kot širše javnosti.

Opozorilni sistem za nepregledne cestne odseke CSD-11 je naprava, ki v nepreglednih križiščih voznika opozarja s svetlobnim signalom, da se približuje njemu neviden objekt oziroma mu grozi nevarnost trka. Naprava s pomočjo mikrovalovnih senzorjev zaznava udeležence v prometu, kar pomeni, da ne zazna samo premikajočih se vozil, temveč tudi pešce, kolesarje, motoriste ter druge.

Delovanje naprave je okolju prijazno, saj kot vir energije uporablja sončne celice. Njena namestitev je preprosta in hitra, saj se jo lahko pritrdi na že obstoječi prometni znak (ogledalo) ali se ga postavi kot samostojen prometni znak.

Poleg varnosti, h kateri detektor občutno prispeva, je za občine zanimiv tudi njegov sekundaren namen. Preko GPRS sistema omogoča pregled nad lokacijami detektorjev, status obratovanja, število posredovanj naprave, hitrost vozila na odsekih ter časovne intervale v grafih in preglednicah. V primeru preobremenjenosti križišča na podlagi statističnih podatkov lahko pristojne institucije v križišču namestijo dodatne sisteme.

Glede na to, da je vodilo inovatorja in njegovega podjetja vplivati na povečanje varnosti v cestnem prometu in s tem zmanjševanje žrtev prometnih nesreč, jim idej in motivacije ne zmanjkuje.

V Sloveniji je še vedno 505 nivojskih prehodov cest čez železniške proge, kar letno terja precej smrtnih žrtev in čigar zavarovanje je povezano z visokimi stroški. Tako je prišlo do druge inovacije imenovane Opozorilni sistem za nezavarovane železniške prehode RSD-30, ki prinaša enostavnejšo rešitev z nižjimi investicijskimi stroški, saj udeležence s svetlobnimi in zvočnimi signali opozarja na prihod vlaka. Tega zazna na razdalji do 1000 metrov, tudi če tirnice niso ravne in pregledne.

Podjetje te dni opravlja predstavitve po občinah, zato se lahko naročite na svoj termin na info@ask.si, pokličete na tel.št.: 031/333-981 ali obiščite našo spletno stran na www.ask.si.

Veleslalom SOS

Sponzorji smučanja:

WELLNESS IN
APARTMAJI SITAR

Sponzorji glasbe na dogodku:

11. seja predsedstva SOS in skupna seja predsedstev obeh asociacij

BARBARA HORVAT

Skupnost občin Slovenije se je v preteklem času soočala z nekaj pomembnimi temami ne samo v okviru ožjih zakonodajnih sprememb, pač pa tudi v smislu odzivov na družbene dileme in spremembe.

Tako je Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije na 11. redni seji, ki se je odvijala v Občini Sveta Trojica, namenilo resen razmislek Izhodiščem strategije razvoja Slovenije od leta 2014 do 2020. Člani Predsedstva SOS so predvsem pogrešali vlogo lokalnih skupnosti, čeprav se bo večina izvedbenih projektov zapisanih v strategiji odvijala v lokalnih okoljih. Prav tako so izpostavili, da strategija nima jasnega in enotnega cilja. Predsedstvo je sprejelo sklep, da Sekretariat SOS zbere pripombe, predloge in mnenja k izhodiščem ter jih posreduje pripravljavcem. Predsedstvo je obravnavalo tudi investicije v okviru občin v obnovljive vire in učinkovito rabo energije, ker pa se je že poprej pripravljalo in koordiniralo predlog etičnega kodeksa, je sprejelo sklep, da se pošlje vzorec etičnega kodeksa občinam ter se jim priporoči v obravnavo in sprejem na eni prihodnjih sej občinskih ali mestnih svetov. Pri točki razno se je predsedstvo seznanilo s pobudo za ureditev področja oglaševanja ter nevarnostjo, ki jo prinaša nova evropska direktiva o koncesijah, ki predvideva odprtje trga tudi za oskrbo s pitno vodo. Kakršni koli privatizaciji na področju pitne vode je Predsedstvo SOS odločno nasprotovalo.

Ker se je zgodilo kar nekaj napovedi zakonodajnih sprememb, sta se predsedstvi Skupnosti občin Slovenije in Združenja občin zbrali 6. marca v Pivki, kjer sta bila obravnavana dva zakonodajna predloga sprememb Zakona o lokalni samoupravi ter predlog sprememb Zakona o lokalnih volitvah. Članice in člani obeh predsedstev so izpostavili predvsem populistični način reševanja problemov na tem področju, ki lahko negativno vpliva na sistem lokalne samouprave. Ugotovljeno je bilo, da so predlogi v marsičem strokovno problematični ter da posegajo v ustavne pravice. Župani so se strinjali, da je smiselno urediti možnost odpoklica županov, vendar na način, da se ta uredi enotno za vse funkcionarje v državi. Sistem mora biti transparenten, z varovalkami, ki bodo preprečevale zlorabe. Kot ena izmed takšnih se je omenjala prepoved odpoklica v času enega leta pred in enega leta po volitvah ter upoštevanje volilne pravice. Župani so tudi sklenili, da se novo mandatarko in potencialne koalicijske partnerje pozove, da v programu posebno pozornost namenijo črpanju kohezijskih in evropskih sredstev ter da področju lokalne samouprave namenijo samostojno službo.

Gosta skupne seje, Vesna Juvan Gotovac in dr. Roman Lautar iz Ministrstva za pravosodje in javno upravo, sta predstavila osnutek projekta Portal elektronskih uradnih glasil

občin, katerega namen je elektronsko uradno glasilo opredeliti kot edino uradno obliko objave občinskih predpisov. Portal bi zagotavljal ustrezen pravni red države, pravno varnost, transparentnost, standardizirane oblike pisanja predpisov ter predhodno oceno skladnosti predpisa z zakonom in nomotehničnimi pravili.

Župani pa so razpravljali tudi o problematiki izjemno povečanih stroškov zimske službe v letošnji zimi ter škode povezane s tem. Izpostavila se je možnost zagotovitve sredstev iz državnega proračuna na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Sklenilo se je, da se občine pozove, da posredujejo oceno povečanja stroškov na tem področju, hkrati pa se pristojnemu ministru posreduje pobudo za sestanek.

Lekarniška dejavnost domena države?

URŠA RUPAR

Lekarniška dejavnost je del zdravstvene dejavnosti, ki tako v Evropi kot v Sloveniji velja za visoko regulirano dejavnost. Pri nas so ti bistveni kriteriji regulacije: demografski kriterij (minimalno število prebivalcev na lekarno), geografski kriterij (minimalna razdalja med lekarnama), lastniški kriterij (regulacija lastniške funkcije v lekarniški dejavnosti), strokovni kriterij (minimalna stopnja izobrazbe) in portfeljski kriterij (regulacija asortimana zdravil). Danes ureja lekarništvo kot splošni oziroma sistemski predpis Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo z vsemi spremembami – v nadaljnjem besedilu: ZZDej), področno pa je urejeno v Zakonu o lekarniški dejavnosti (Uradni list RS, št. 36/2004 – v nadaljnjem besedilu: ZLD) in v pripadajočih podzakonskih predpisi.

Po mnenju Ministrstva za zdravje je sedanja ureditev lekarniške dejavnosti zastarela in je potrebna zakonodajne prenovе. Iz tega razloga je pripravilo nov Predlog Zakona o lekarniški dejavnosti (ZLD-1). Glavni cilj Predloga je zagotoviti varnost pacientov pri zdravljenju z zdravili, pri uporabi medicinskih pripomočkov ter drugih izdelkov z visoko strokovno ravniyo farmacevtskih strokovnih delavcev ter njihove popolne strokovne neodvisnosti pri opravljanju njihovega dela. Vendar pa bi se naj tudi z ZLD-1 podeljevanje koncesij na področju lekarništva preneslo z ravni občin na raven države. Prenos podeljevanja koncesij bi naj minimiziral konflikt interesov in težnje po optimalni in najučinkovitejši dostopnosti do zdravil ter oblikovanja optimalne mreže lekarn. Glede na slednjo spremembo, ki jo prinaša ZLD-1, je Skupnost občin Slovenije pozvala občine članice, da se opredelijo oziroma podajo svoje pripombe na Zakon, ki predvideva organizacijo in zagotavljanje lekarniške dejavnosti na nivoju države.

Občine dajejo velik pomen zagotavljanju zdravja občanov in občanov in zagotavljajo varno, pravilno in smiselno uporabo zdravil. Zoper izpostavljeno pa odločno nasprotujejo, saj za prenos dejavnosti na državni nivo ni niti zapisanega (s strani predlagatelja) kot tudi ne vidnega tehtnega razloga. Sporna so predvsem določila, ki določajo, da mrežo lekarniške dejavnosti na primarni ravni določi minister, pristojen za zdravje; da je država odgovorna zagotavljati lekarniško dejavnost; da minister določi razporejanje in porabo presežka prihodkov nad odhodki in da javni lekarniški zavod po novem ustanovi država za izvajanje lekarniške dejavnosti na območju ene občine ali več občin v skladu z mrežo lekarniške dejavnosti.

Ker je lekarniška dejavnost v največji meri povezana z zdravstveno dejavnostjo na primarni ravni, so za organizacijo obeh po sedaj veljavni zakonodaji pristojne lokalne skupnosti. Obe dejavnosti praviloma potekata v objektih, ki so last lokalnih skupnosti, razen morda tam (ni nujno), kjer so se lokalne skupnosti odločile za podelitev koncesije za izvajanje lekarniške dejavnosti. Gleda-

no tudi s finančnega vidika je zdravstvena dejavnost na primarni ravni v čedalje večjih finančnih škripcih (zaradi zniževanja sredstev s strani ZZS itd). Na to situacijo zdravstvene dejavnosti so bile občine kot tudi Skupnost občin Slovenije opozorjene tudi s strani Združenja zdravstvenih domov Slovenije. Torej s tega vidika je lekarniška dejavnost edina dejavnost, ki posluje pozitivno, torej praviloma ustvarja presežek prihodkov nad odhodki. Novi ZLD-1 pa med drugim ne določa pogojev in meril za razporejanje sredstev, ki bodo zbrani s presežki. V Predlogu tudi ni v prehodnih določbah nobenega govora o premoženju ali odkupu občinskega premoženja oziroma premoženja, ki ga je v preteklosti zagotovila občina za izvajanje dejavnosti lekarn.

Ker se s strani občin izraža veliko nestrinjanje z ZLD-1 v delu, ki predlaga prenos organizacije in zagotavljanja lekarništva na državo, bi bila primerna rešitev, da se ta ohrani na lokalnem nivoju in se spremembe novega Zakona nanašajo na boljšo ureditev organizacije/zagotavljanja dejavnosti v rokah občin.

Nadzor nad tovornimi vozili

MATIJA MAVRIČ

Prekomerno obremenjena vozila pomenijo povečano tveganje za varnost v cestnem prometu tudi na občinskih cestah. Prevelike obremenitve s takimi prevozi povzročajo slabšo kvaliteto občinskih cest in njihovo hitrejše propadanje.

Merila, ki jih morajo izpolnjevati občinske ceste so določene v uredbi, ki določa merila za kategorizacijo javnih cest. Občinska cesta mora poleg zbirne prometne funkcije, to je združevanja prometnih tokov in vodenja do cest enake ali višje kategorije, izpolnjevati še zahteve po ustrezni širini cestišča, ki znaša 4m in utrjenosti vozišča. To mora biti v makadamski ali boljši izvedbi in mora biti primerno za osne obremenitve najmanj 6t.

Vsaka cesta je dimenzionirana za določeno dobo, običajno je to za 20 let. V tem času je predvideno, da bo cesto prevozilo določeno število težkih osi. Če se število prevozov osi v 20-letnem obdobju poveča, se življenjska doba ceste temu primerno skrajša. Zaradi tega ceste prehitro propadajo. Do-

ločene celo v nekaj mesecih. Zakaj? Razlog za propad so pogosto vozila, ki močno presegajo dovoljene osne obremenitve. Če so te prekoračitve velike, cesta pa je bila zgrajena za manjše število prevoženih osi in hkrati manjše obremenitve, je logična posledica uničena cesta. Ko gledamo občinske cestne mreže, uničevanje cest s prevelikimi obremenitvami predstavlja velike težave za občinske proračune oz. tiste, ki skrbijo zanj in seveda tudi za davkoplačevalce.

Pri različnih gospodarskih dejavnostih je običajno potrebno pripeljati ali odpeljati velike količine materiala. Ta prevoz se večinoma izvaja po cestah, to pa pomeni dodatne prometne obremenitve. V večini občin predstavlja cestna mreža največje posamezno družbeno premoženje, ki zahteva skrbno upravljanje. Za današnje lokalno okolje, v katerem delujejo upravljavci infrastrukture, so značilne vedno večje zahteve občanov in gospodarskih družb-uporabnikov, omejenost razpoložljivih proračunskih virov, omejenost razpoložljivih človeških virov in staranje cestne infrastrukture ter s tem povezano propadanje obstoječe cestne mreže.

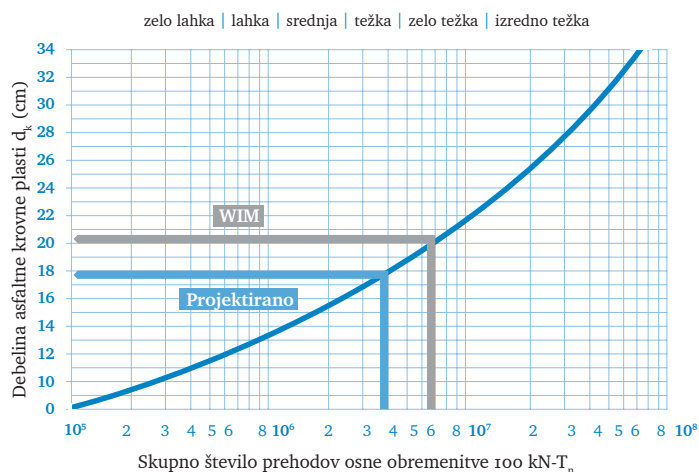
Nadzor nad tovornimi vozili je zato nujen. Nujen s stališča uporabnika, kot tudi tistega, ki s cesto upravlja. Prvi se želi prepeljati iz točke A v točko B varno, hitro in poceni, drugi pa mora to omogočiti oz. zagotoviti. Seveda pa je vse povezano z investicijami, ki pa so zaradi gospodarske situacije iz leta v leto manjše. Manj sredstev zahteva še gospodarnejše ravnanje, del katerega je tudi nadzor nad tovornimi vozili.

Pomemben dejavnik pri varovanju cest in objektov je tudi nadzor nad izrednimi prevozi. Kot izredni prevoz se obravnava vsako vozilo, ki ni v skladu s pravilnikom o merah in masah, zato se izda dovoljenje za tak prevoz. Dovoljenje določa pogoje opravljanja prevoza. Pri izrednih prevozih so skupne teže in teže na posamezne osi bistveno večje kot pri običajnih, zato je še toliko bolj pomembno, da se omenjene prevoze nadzira.

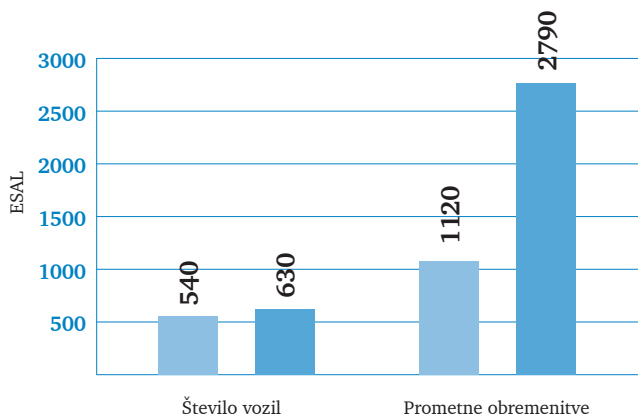
Policija je bila do sprejetja in uveljavitve Zakona o cestah (ZCes-1) edina pristojna za nadzor nad preobremenjenostjo občinskih cest, a je zaradi razvejanosti lokalnih cest, manjšega pomena opisanih kršitev v načrtih in strategijah dela zagotavljanja varnosti na državnem nivoju kot tudi zaradi organizacijskih in materialnih težav zagotavljanja izvedbe nadzora, ta nadzor opravljala v manjšem oz. v nezadostnem obsegu.

V novem zakonu o cestah je država občinskim redarjem dala jasnejšo vlogo, ki jim jo določa poslanstvo in veljavna zakonodaja s področja lokalne skupnosti in občinskega redarstva. S pooblastili za nadzor nad spoštovanjem največje dovoljene skupne in največje dovoljene mase vozil in za

Ekvivalentna prometna obremenitev

Število vozil / prometne obremenitve

Primer delitve stroškov rekonstrukcije v višini 1 M€:

Povečano število: $(630-540)/630=14\% \times 1.000.000\text{€} = 140.000\text{€}$

Obremenitev: $(2790-1120)/2790=60\% \times 1.000.000\text{€} = 600.000\text{€}$

nadzor nad opravljanjem izrednih prevozov in označitvah izrednih prevozov na cestah v naseljih in občinskih cest izven naselja je občinam omogočen pristop k sistematičnemu nadzoru in preprečevanju uničevanja občinskih cest.

V Sloveniji sta poznani dve vrsti nadzora nad tovornimi vozili: statično tehtanje osnih obremenitev in tehtanje vozil med vožnjo (WIM).

Statično tehtanje

Statično tehtanje tovornih vozil se opravlja s statičnimi tehtnicami in vso pripadajočo opremo na ustrezni lokaciji. Opravljajo ga usposobljene osebe z ustreznim certifikatom, planirano ali po potrebi, na lokacijah, kjer je ugotovljen povečan tovorni promet. Tovrstno tehtanje vozil se uporablja pri nadzoru, ki ga izvajajo policisti in občinski redarji.

Tehtanje vozil med vožnjo

Novejši, modernjši in predvsem za sistemsko načrtovanje izgradnje, vzdrževanja in tudi nadzora cest je način tehtanja vozil med vožnjo. Obstajajo različni WIM sistemi – večina je vgrajenih v cesto –, ki delujejo na osnovi različnih tehnologij. Med najnaprednejše spadajo mostni sistemi za tehtanje vozil med vožnjo, ki imajo širok spekter uporabe in so enostavno prenosljivi.

Področja uporabe WIM sistemov so:

- vhodni podatki pri planiranju,
- vzdrževanje infrastrukture,
- kontrola nad izrednimi prevozi,
- predselekcija za potrebe nadzora,
- mostne aplikacije.

Dimenzioniranje debeline voziščne konstrukcije

Pred vsako investicijo v novogradnjo, popravilo ali ojačitev voziščnih konstrukcij je smiselno izvesti meritev tehta-

nja vozil med vožnjo. Toliko bolj, če so podatki o prometu na določenem odseku pridobljeni z ročnim štetjem prometa. Po analizi ustreznosti dimenzioniranja – kot se običajno izvaja – se izkaže, da ni dovolj upoštevati le obstoječe podatke o prometu, pridobljene iz števec prometa. Glede na dejstvo, da je osna obtežba tista, ki uničuje cesto, je potrebno upoštevati tudi dejanske prometne obremenitve, ki jih določimo na osnovi meritev osnih obremenitev, izmerjenih s sistemom za tehtanje vozil med vožnjo, in sicer za 20-letno pričakovano prometno obremenitev, ta pa določa potrebno debelino asfaltov. Na osnovi pridobljenih podatkov so na Švedskem in v Sloveniji prilagodili tehnične specifikacije za ceste. Manjše povečanje osnovne investicije (do 10%) lahko podaljša življenjsko dobo voziščne konstrukcije tudi do 100 %.

Izračun povzročene škode na cestah

Dodatne WIM meritve se izvedejo tam, kjer pride do povečanja prometa v omejenem časovnem obdobju zaradi gradbiščnega prometa (kamnolomi, peskokopi, gradnje večjih gradbenih, energetskih ali infrastrukturnih objektov, drugih gradenj in prometa z lesom). Namen dodatnih meritev je natančen izračun povračila za povzročeno škodo na cestah. Naredi se primerjava gradbiščnega prometa s preostalim prometom. Nadomestilo za povzročeno škodo se izračuna kot razlika med dejanskimi preseženimi osnimi obremenitvami vozila in dopustnimi osnimi obremenitvami istega vozila. Izračun, ki temelji izključno na podlagi upoštevanega povečanega števila vozil, ni ustrezen. Če se pri rekonstrukciji vredni 1 M € upošteva povečanje števila vozil npr. za 14 %, bi zanašal delež pri projektu 140.000 €, če pa se upoštevajo dejanske preobremenitve, pa delež stroškov znaša 60 % oziroma na 600.000 €.

Pomisleki in prve izkušnje ob novi uredbi o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje

BORIS KOČEVAR, U.D.I.A
MANCA PLAZAR, U.D.I.A.
OBA OBČINA PIRAN

Občina Piran je že ob začetku uveljavitve Uredbe izrazila resne pomisleke zaradi njene vsebine, pa tudi zaradi načina sprejemanja. Morda je bil osnovni namen Uredbe (kot to pojasnjuje minister Črnač) poenostavitev postopkov pri umeščanju nezahtevnih in enostavnih objektov v prostor, vendar v obliki in načinu, kot je bila sprejeta, v veliki meri posega v ustavno in zakonsko pravico občin, da načrtujejo posege v lastnem prostoru. To pravico občinam daje ustava in na ustavni podlagi še zakon o lokalni samoupravi, zakon o prostorskem načrtovanju in zakon o graditvi objektov. Predmetna Uredba v to pravico grobo posega, saj dopušča umeščanje enostavnih in nezahtevnih objektov ne glede na določila prostorskih izvedbenih aktov občin, nekatere potencialno sporne tipe objektov pa je v prostor mogoče umeščati celo brez pridobivanja gradbenega dovoljenja.

Sklicevanje na inšpekcijske službe in njihovo ukrepanje je samo tiščanje glave v pesek, saj tudi dosedanje delo inšpekcijskih služb kaže na dolgoletno neučinkovitost. V občini Piran je še vedno več kot 400 nedovoljenih gradenj, ki se ne morejo legalizirati po sanacijskem prostorskem aktu (sprejela ga je Vlada RS leta 1994). Od takrat do danes je po ocenah zrastle ponovno skoraj 100 nedovoljenih gradenj. Vsekakor bo potrebno v izogib večji škodi in posledicam, ki jih bo ta Uredba imela na dogajanje v prostoru posamezne občine, hitro razmisliti o sprožitvi pobude za oceno ustavnosti kot tudi postopkih za njeno razveljavitev, v kolikor ne bodo v to Uredbo vgrajena tudi varovala za prostor. S prostorskim načrtovanjem skušamo ustvariti podlago za podjetništvo, kmetovanje, razvoj gospodarstva ob hkratnem ohranjanju in varovanju okolja in prostora pred škodljivimi vplivi in posegi, ki bodo imeli trajne posledice. V času od sprejetja uredbe do danes smo občinski uradniki na Uradu za okolje in prostor dobesedno zasuti s telefonskimi klici. Vprašani sta samo dve: kako legalizirati obstoječo črno gladnjo na kmetijskih zemljiščih, kako zgraditi enostaven ali nezahteven objekt na svoji kmetijski parceli.

Občinski uradniki vsakomur pojasnimo, da smo zahtevali zaustavitev izvajanja sporne Uredbe in da menimo, da je neustavna. V lokacijskih informacijah še vedno navajamo določila občinskih prostorskih aktov. Zavzeli smo stališče, da ne moremo tolmačiti Uredbe, saj jo je sprejela vlada in ne občinski svet Občine Piran. Nekatere stranke od nas celo pričakujejo storitve inženiringa, kako naj postavijo objekte, po kakšnih postopkih in s kakšnimi dovoljenji. V občini Piran se je samo v nekaj dneh po sprejemu sporne Uredbe pojavil izjemen interes po nakupu kmetijskih ze-

mljišč. Možnost gradnje enostavnih objektov brez vseh postopkov je dvignila prodajno ceno kmetijske parcele na 27-kratnik izklicne cene. Že to je alarmantno in kaže, da so naše bojzani upravičene.

Takoj po uveljavitvi Uredbe smo poslali pripombe ministru za infrastrukturo in prostor, njegov resor je sporno Uredbo pripravljal. Odgovora nismo prejeli. Prav tako smo poslali zahtevo na Direktorat za kmetijstvo, direktorici Martini Bavec. Prosili smo za pomoč pri zaustavitvi izvajanja Uredbe, saj nedopustno posega v kmetijska zemljišča, ki jih direktorat štiti z zakonodajo o kmetijskih zemljiščih. Uredba je v nasprotju z resorno zakonodajo. Tudi z Direktorata za kmetijstvo nismo prejeli nobenega odziva. Zaradi tega nam kot občini ostane samo še možnost predloga ustavne presoje sporne Uredbe.

Naše bistvene pripombe na Uredbo so torej naslednje:

1. Sporen je postopek obravnave in sprejemanja Uredbe, saj ni razvidno, ali so bile v postopku javne obravnave upoštevane pripombe s strani občin, strani strokovnih združenj, drugih sektorjev in združenj občin.
2. Ustavna in zakonska pravica občin do pravice načrtovanja in poseganja v prostor je bistveno okrnjena, saj Uredba dovoljuje zgolj upoštevanje dopolnjevanja namenske rabe prostora oz. umeščanje vseh nezahtevnih in enostavnih objektov, ki niso v nasprotju z namensko rabo prostora, kamor se umeščajo. Člen Uredbe torej prekliče vsa določila prostorskih izvedbenih aktov in prostorskih ureditvenih pogojev občin, razen v primeru iz (4.) odstavka 8. člena (določbe prostorskih aktov ali drugih predpisov občine se upoštevajo le, če so za investitorja ugodnejše).
3. Uredba ni skladna z nadrejenim predpisom ZGO-1, ki v 13. členu navaja, da morajo biti vsi objekti skladni s prostorskimi akti, zanesljivi in evidentirani.
4. Trdimo, da eno največjih pomanjkljivosti Uredbe predstavlja možnost gradnje na kmetijskih zemljiščih.
5. Za gradnjo nezahtevnega objekta je potrebna pridobitev gradbenega dovoljenja. Uredba v 8. členu predpisuje pogoje za izdajo gradbenega dovoljenja za nezahtevne objekte, ki se izognejo upoštevanju vseh določil prostorskih izvedbenih aktov ali prostorskih ureditvenih pogojev občin, saj je za izdajo gradbenega dovoljenja dovolj že, da namen objekta ni v nasprotju z namensko rabo prostora. Kaj to pomeni npr. za umeščanje pomožnih kmetijskih objektov velikosti do 150 m² in do 6 m višine? Namen vsakega kmetijskega objekta ustreza kmetijski namembnosti parcele, torej ni

sporen in ni nobenih ovir za izdajo gradbenega dovoljenja. Prav tako ni nobenih omejitev za postavitev večjega števila enakih ali podobnih objektov na parceli (edina omejitev do sedaj so bili prostorski izvedbeni akti ali prostorski ureditveni pogoji občin, ki pa jih sedaj ni potrebno upoštevati). V praksi to pomeni, da lahko investitor na svoji kmetijski parceli velikosti 800 m² zgradi tudi štiri skednje višine 6 m, od meje sosednjih zemljišč odmaknjenih 3 m (8. člen, (1.) odstavek Uredbe, saj izpolnjujejo vse zahteve Uredbe. In v teh pomožnih kmetijskih objektih, npr. skednjih, tudi ni nobene ovire glede bivanja oseb, saj ta ni nikjer prepovedana (izrecno je prepovedana samo za enostavne objekte: (1.) odstavek 6. člena Uredbe), ali glede priključevanj na gospodarsko javno infrastrukturo. Posledici sta dve: prva je legalizacija obstoječih (stanovanjskih) objektov na kmetijskih zemljiščih kot pomožnih kmetijskih objektov, druga pa je popolnoma odprta možnost postavitve novih objektov, skupin objektov pod formo pomožnih kmetijskih objektov. Če pozabimo na škodo v prostoru, kje je tu plačilo komunalnega prispevka?

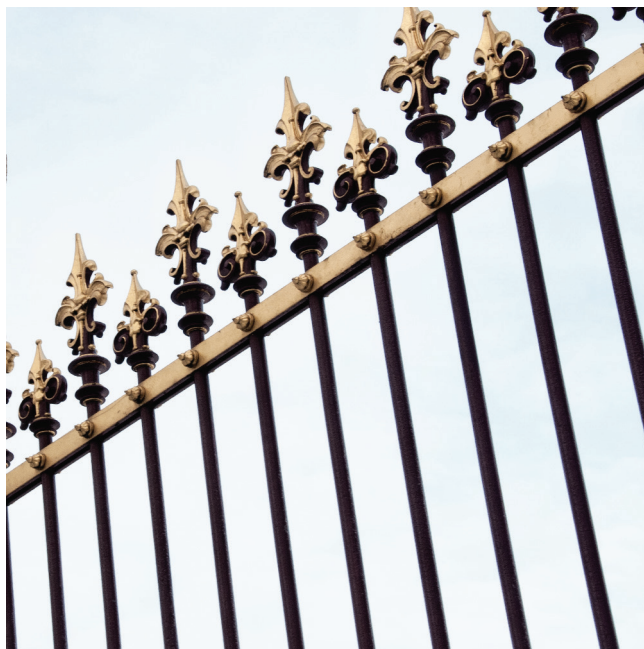
6. Za enostavne objekte pridobivanje gradbenega dovoljenja ni potrebno. Torej je mogoče npr. na kmetijskih zemljiščih, ki niso v varovanih območjih (in večina jih ni!) mogoče na posamezni parceli zgraditi toliko npr. kmečkih lop velikosti 40 m² in višine 5 m, kolikor jih je mogoče stlačiti na parcelo, edini pogoj pa je odmik 2,5 m od sosednjih zemljišč. Tudi pri pridobivanju GD za nezahtevne objekte sklicevanje na diskrecijsko pravico uradnikov na Upravnih enotah ne pomaga, saj po ZGO uradna oseba pred izdajo GD te pravice nima. UE bodo dovoljenje ob izpolnjevanju vseh teh poenostavljenih pogojev morale izdati (tudi za več objektov na eni parceli), saj je sodna praksa v podobnih primerih že znana.
7. Ni omejitev števila objektov na posameznih parcelah, ni predvidenih možnosti evidentiranja objektov, kar vodi v neenakopravnost državljanov pri plačilih nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča in različnih davkov.
8. Velikost pomožnih kmetijskogospodarskih objektov presega dopustno velikost stanovanjskih objektov ter faktorje pozidljivosti na stavbnih parcelah, določenih s prostorskimi akti. Ob ustreznem tolmačenju Uredbe se investitorju ne splača več plačevati projektne dokumentacije, projektanta, nadzora ipd., saj ob odsotnosti določil o etažnosti takšnih objektov, odsotnosti prepovedi bivanja v takšnih objektih ta strošek ni potreben.
9. 4. člen Uredbe dopušča možnost spremembe namembnosti objekta brez gradbenega dovoljenja, kar dejansko v praksi pomeni, da bi bilo mogoče namembnost spremeniti v stanovanjsko.
10. Prejšnja uredba je v 12. čl. za enostavne objekte zahtevala, da ima investitor na zemljišču pravico graditi, sedanja uredba pa ukinja celo to zahtevo. Na podlagi sporne uredbe je mogoče graditi tudi na zemljišču, ki ni last investitorja. Uredba torej omogoča celo uzurpacijo zemljišča in krajo s priposestovanjem?

Trdimo, da gre s sprejetjem Uredbe za:

- največjo tiho legalizacijo črnih gradenj na kmetijskih zemljiščih v zgodovini Slovenije,
- možnost popolne degradacije in izgube kmetijskih zemljišč v prihodnje,

- možnost popolne degradacije krajinskega prostora,
- nadaljnji neoviran razmah razpršene poselitve, kar bo podražilo ali celo onemogočilo razvoj primerne infrastrukture,
- norčevanje iz prizadevanj stroke in občin, ki si prizadevajo urediti prostor, saj so možne posledice sprejetja Uredbe nepredstavljive,
- povsem odprt lov na prostor in možnost uzurpacije, ki ju lahko označimo kot nesprejemljivo dejanje.

Prostor je javna dobrina, ne last. Državni interes bi moral biti, da je dogajanje v prostoru regulirano (vsaj tako to poznajo urejene pravne države). Pri nas gremo v drugo smer. Da bi pokazali našo voljo, da ponovno zaženemo gradbeni sektor, skušamo omogočiti nesmotrno pozidavo po prostoru z izgovorom, da bomo s tem dali gradbenemu sektorju - malim obrtnikom nov zagon. Pri tem pa pozabljamo, da taisti ZGO dopušča gradnjo v lastni režiji (79. čl. ZGO) do neto površine 250 m². Je to zgolj nepoznavanje lastne zakonodaje ali kaj drugega? Če to ni bil namen in je bil osnovni namen spodbujanje kmetijske pridelave in proizvodnje, je to ponovno sprenevedanje, saj v nobenem členu ni nikakršnih omejitev glede bodoče uporabe teh objektov (bivalni ali nebivalni, etažnost, možnost priključevanja na GJL, vrste kultur in površin, ki jo morate imeti v obdelavi). Če ocenimo, da Ministrstvo za kmetijstvo in okolje bdi nad umno rabo zemljišč, namenjenih pridelavi hrane, je vsekakor nelogično, da se strinja s takšno uzurpacijo kmetijskih zemljišč. Če predpostavimo, da bo na podlagi te Uredbe v RS zgrajenih samo 1000 novih objektov po 150 m² (to je zelo nizko predpostavljena številka glede na težnjo slovenskih državljanov po gradnji lastnega objekta), bi bilo to 150.000,00 m² ali 150 ha najboljših zemljišč, pri tem pa v občini Piran kot turistični občini ne uspemo pridobiti soglasja za spremembo namembnosti za potrebe umestitve golf igrišča v površini zgolj 60 ha, kljub temu, da se ob morebitni ukinitvi golf igrišča ta ponovno vrnejo v kmetijsko rabo. Pozidane kmetijske površine pa so trajno izgubljene za kmetijsko proizvodnjo.

Sestanek Komisije CIVEX

MIHA MOHOR

Komisija Odbora regij za državljanstvo, upravljanje ter institucionalne in zunanje zadeve se je sestala v Bruslju na svoji 17. seji 11. februarja. Prisotni članice in člani so obravnavali mnenje o širitveni strategiji in glavnih izzivih v letih 2012-2013. Poročevalec Luc Van den Brande je članicam in članom predstavil mnenje, ki predstavlja letno poročilo o širitveni strategiji in predvsem obravnava napredek držav kandidat in potencialnih kandidat. Tako je v poročilu zajet tudi napredek Hrvaške, ki naj bi se 1. julija pridružila EU kot 28. članica. Slovenski predstavnik Anton Kokalj je na seji komisije vložil amandma, v katerem Odbor regij poziva Hrvaško k izpolnjevanju mednarodnih sporazumov (vprašanje nasledstva) kot tudi k vzdrževanju dobrih sosedskih odnosov. Mnenje so članice in člani komisije potrdili in bo predstavljeno na plenarnem zasedanju v mesecu aprilu. V nadaljevanju so članice in člani obravnavali poročilo o opazovanju volitev v Bosni in Hercegovini in Armeniji. Uradni govorniki delegacij v Odboru regij in Kongresu lokalnih in regionalnih oblasti pri Svetu Evrope so predstavili poročilo o poteku volitev. Na koncu zasedanja komisije so prisotni razpravljali o prenosu pristojnosti v Evropski uniji ter vlogi lokalne in regionalne samouprave v sprejemanju in izvajanju politik EU. Odbor regij je pozoren na decentralizacijo in učinkovitost samoupravljanja na lokalne in regionalnem nivoju. Glede na dejstvo, da je bilo mnenje na to temo napisano že v letu 2005, so se članice in člani odločili, da ponovno pregledajo sistem decentralizacije in ocenijo povezavo med učinkovito in funkcionalno samoupravo na lokalnem in regionalnem nivoju. Članice in člani so se seznanili s študijo Odbora regij o delitvi pristojnosti EU, predstavnik Evropske komisije pa je predstavil fiskalno decentralizacijo in fiskalne rezultate.

Sestanek komisije COTER

MIHA MOHOR

Članice in člani komisije Odbora regij za politiko teritorialne kohezije so se sestali na svoji 16. seji, ki je bila 26. februarja na sedežu Odbora regij v Bruslju. Na seji so prisotni obravnavali mnenje o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim, mnenje o 4. železniškem paketu ter mnenje o svežnju o čisti energiji za promet. Med navedenimi mnenji bi izpostavil mnenje o 4. železniškem paketu, v katerem je obravnavanih pet predlogov direktiv EU in pet poročil komisije. Poročevalec je na začetku mnenja napisal, da je »četrti železniški paket ena najpomembnejših zakonodajnih pobud ob koncu drugega mandata Barrosove komisije in sedanje sestave parlamenta. S pomočjo mreže Odbora regij so bile lokalne in regionalne oblasti že vključene v razprave Evropske komisije. Sedaj je naloga Odbora regij, da izrazi stališče o petih glavnih zakonodajnih predlogih.« V nadaljevanju je še izpostavil, da se morajo kot predstavniki lokalnih oblasti tudi vprašati, ali želijo en sam organ, ki vodi celotno železniško verigo in bi jo lahko prilagajali svojim potrebam, ali dva specializirana organa, s čimer bi se izognili odvisnosti od enega samega premočnega upravljavca. V

nadaljevanju so članice in člani obravnavali mnenje o svežnju o čisti energiji za promet. Poročevalka je predstavila, da Evropska komisija poudarja, da je gospodarstvo v EU močno odvisno od dragih uvoženih goriv. To še zlasti velja za promet, ki porabi 55 % vse energije v EU, kar 84 % goriva pa se uvozi iz tretjih držav. Poročevalka se strinja z Evropsko komisijo, da sedanji položaj terja hitro in odločno ukrepanje, da bi se alternativna goriva začela bolj uporabljati. Po ocenah Evropske komisije bi lahko z alternativnimi gorivi v prihodnosti precej privarčevali: do leta 2030 tudi do 9,3 milijarde EUR. To bi bilo zelo ugodno tudi za okoljsko trajnost, saj bi se zmanjšali izpusti CO₂, povezani s prometom. Po mnenju komisije bi lahko do leta 2050 dosegli do 60-odstotno zmanjšanje. Hkrati pa bi razvoj sektorja alternativnih goriv prispeval tudi k ustvarjanju delovnih mest na tem področju. Na koncu je poročevalka opozorila še na začarani krog, v katerem se črpalke (za alternativna goriva) ne gradijo, ker ni dovolj vozil. Vozila se ne prodajajo po konkurenčnih cenah, ker je povpraševanje po njih slabo. Potrošniki pa ne kupujejo vozil, ker so draga in ni črpalk.

Sestanek komisije ECOS

MIHA MOHOR

Komisija Odbora regij za ekonomsko in socialno politiko se je 20. februarja sestala na svoji 17. seji. Seja komisije je bila posebej pomembna za slovensko delegacijo v Odboru regij, saj je svoje prvo mnenje predstavila Andreja Potočnik, članica slovenske delegacije v Odboru regij in podžupanja občine Tržič. Članicam

Andreja Potočnik

in članom komisije je predstavila mnenje o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med neizvršnimi direktorji družb, ki kotirajo na borzi in s tem povezanimi ukrepi. Evropska komisija je pripravila direktivo, s katero želi bistveno povečati število žensk v upravnih odborih družb po vsej EU - z določitvijo minimalnega 40-odstotnega deleža za nezadostno zastopan spol na neizvršnih direktorskih mestih družb, ki kotirajo na borzi. Namen je tudi določitev obveznosti družb, ki ne dosegajo uravnotežene zastopanosti na neizvršnih direktorskih mestih, da se v izbirnih postopkih za imenovanja uporabljajo vnaprej določena, jasna, nevtralna formulirana in nedvoumna merila za izbor kadrov.

Predlog direktive se nanaša na podjetja, ki kotirajo na borzi, imajo več kot 250 zaposlenih in letni promet, višji od 50 mio. EUR, ali je njihova letna bilančna vsota višja od 43 mio. EUR (torej ne velja za mala in srednja podjetja). Rok za doseg uravnoteženega (40-odstotnega) deleža vsakega od spolov je 1. 1. 2020 (za javna podjetja 1. 1. 2018; javna podjetja so podjetja, v katerih javni organi neposredno ali posredno izvršujejo prevladujoč vpliv zaradi lastništva, finančnega sodelovanja ali predpisov). Nanaša pa se zgolj na neizvršna direktorska mesta in na nove kandidatke oziroma kandidate (prednost ima kandidatka/kandidat nezadostno zastopanega spola, če je ta oseba enako kvalificirana v smislu primernosti, usposobljenosti in poklicnih izkušenj). Država lahko določi, da cilja ni treba doseči družbam, v katerih je nezadostno zastopanega spola manj kot 10 odstotkov, ter da je cilj dosežen, če je na vseh direktorskih (neizvršnih in izvršnih) mestih vsaj tretjina vsakega spola. Andreja Potočnik je v mnenju izpostavila, da je napredek na tem področju slab, saj se le za 0,6-odstotne točke letno poveča število žensk na teh položajih. Tako bi morale miniti nekaj desetletij, preden bi se dosegli zastavljeni cilji. Prav tako je izpostavila, da je delež žensk na teh položajih različen po državah članicah, saj so na primer na Norveškem in Franciji navedene ukrepe že sprejeli, posledica česa je bilo povečanje števila žensk na položajih v nekaj letih. Na koncu je poudarila tudi, da bi predvidena direktiva vplivala na približno 5000 podjetij in da ne obvezuje srednjih in malih podjetij.

Sestanek komisije EDUC

MIHA MOHOR

Komisija Odbora regij za izobraževanje, mladino in kulturo se je sestala v prostorih Odbora regij v Bruslju, 25. februarja 2013. Prisotne članice in člani so na seji komisije med drugim obravnavali mnenje o sprostitvi potenciala računalništva v oblaku v Evropi in mnenje o spodbujanju mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij. Evropska unija želi povečati računalništvo v oblaku v vsem gospodarstvu, saj meni, da lahko s primernimi ukrepi do leta 2020 ustvarijo 2,5 milijona delovnih mest in letni proračun v višini 1% (160 milijard evrov). Strategija je skladna s predlogom Komisije iz leta 2012 za posodobitev pravil o varstvu podatkov. Sledila ji bo evropska strategija za kibernetско varnost, ki bo predložena v naslednjih mesecih. Oblikovanje evropskih pravil za računalništvo v oblaku je prvi pogoj za celosten digitalni prostor, ki bo zagotovil pravi digitalni enotni trg. Ti ukrepi skupaj pomenijo celovito prizadevanje za zagotovitev dinamičnega in zaupanja vrednega internetnega okolja v Evropi. Prednosti računalništva v oblaku izhajajo iz ekonomij obsega 80 % organizacij, ki so ga uvedle, prihrani najmanj 10–20 % stroškov. Pričakuje se tudi, da bi se znatno povečala produktivnost, če bi dosegli široko uporabo računalništva v oblaku v vseh gospodarskih sektorjih. Poročevalec je v mnenju pozdravil načrte Evropske komisije, čeprav ima tudi kar nekaj zadržkov. Med drugim je zaskrbljen, ker v sporočilu ni ustrezno obravnavana povezava med predlagano strategijo in drugimi vprašanji, kot so učinkovita zaščita podatkov, urejanje avtorskih pravic ali razvoj dostopnosti in prenosljivosti podatkov. Prav tako je zaskrbljen, da v predlogu Evropske komisije morda niso ustrezno upoštevane sedanje službe v javnem sektorju in na trgu pa tudi strukture in infrastrukture storitev, ki so jih te službe omogočile. V nadaljevanju je vredno izpostaviti še mnenje o spodbujanju mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij. Evropska komisija je pripravila Sporočilo o spodbujanju mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij v luči dejstva, da na tem področju v Evropi potrebujemo bolj strateški pristop. Kot podlage je treba upoštevati tudi obveze Unije inovacij, Okvirnega programa za evropski raziskovalni prostor (ERA) in tudi priporočila vmesne ocene izvajanja 7. V vmesni oceni okvirnega programa je bilo navedeno, da je treba okrepiti mednarodno dejavnost, s poudarkom na sodelovanju s partnerji zunaj Evrope ob enakovrednih pogojih ter v programih in dejavnostih močnega skupnega interesa, prav tako je bilo dano priporočilo za usklajen strateški razvoj politike Evropske unije za mednarodno sodelovanje na področju raziskav in inovacij. S strateškim pristopom naj bi Komisija spodbujala in usmerjala dejavnosti mednarodnega sodelovanja Evropske unije na področju raziskav in inovacij, še zlasti kot pripravo na izvajanje novega okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje 2020. Ključen predlog je, da se dejavnosti mednarodnega sodelovanja Unije na področju raziskav in inovacij usmerijo in da se pri tem uporabi dvojni pristop – odprtost, ki ga dopolnjujejo ciljne dejavnosti mednarodnega sodelovanja, razvite na podlagi skupnega interesa, vzajemnih koristi, optimalnega obsega in področja uporabe, partnerstva in sinergije. Poročevalec v mnenju opozarja, da so lokalne in regionalne oblasti pomembni akterji pri mednarodnem sodelovanju pa tudi pri koordiniranju dejavnosti na področju raziskav in inovacij. Njihove politike imajo znaten vpliv pri razvoju raziskovalne infrastrukture in oblikovanju inovativnih okolij (tehnoloških centrov, podjetniških inkubatorjev, znanstvenih parkov in okolij, ki so naklonjena tveganemu kapitalu), ki so zmožna privabiti znanstvenike in inovatorje. Hkrati pa tudi pozdravlja temeljita prizadevanja Evropske komisije za pripravo jasnega, jedrnatega in celovitega okvira kot podlago za bolj strateški pristop h krepitvi mednarodnega sodelovanja na področju raziskav in inovacij v Evropi.

Sestanek komisije ENVE

MIHA MOHOR

Članice in člani komisije za okolje, podnebne spremembe in energijo, so se sestali v torek, 19. Februarja, v prostorih Odbora regij v Bruslju. Na redni seji so prisotne članice in člani obravnavali mnenje o 7. okoljskem akcijskem programu, saj Evropska komisija v predlogu o splošnem okoljskem akcijskem programu Unije do leta 2020 z naslovom Dobro živeti ob upoštevanju omejitev našega planeta opozarja na potrebo po oblikovanju sedmega okoljskega akcijskega programa, ki bo nadaljevanje ustreznega dela na področju razvoja evropske okoljske politike. Šesti okoljski akcijski program je prenehal veljati julija 2012, zato je treba opredeliti prednostne naloge v okviru sedmega okoljskega akcijskega programa, da se izvedejo nekateri ukrepi in dejavnosti, popravijo in odpravijo nekatere pomanjkljivosti iz prejšnjega programa ter dosežejo cilji izboljšanja uporabe okoljske zakonodaje v državah članicah, kar bo omogočilo večjo učinkovitost pri varstvu okolja na vseh ravneh upravljanja in v vseh fazah oblikovanja politik. Poročevalec Odbora regij je poudaril, da je treba v okviru akcijskega programa podpirati mednarodne in regionalne procese, katerih namen je preoblikovati svetovno gospodarstvo v vključujoče zeleno gospodarstvo, s čimer se bo spodbujala gospodarsko, socialno in okoljsko trajnostna prihodnost za naš planet ter za sedanje in prihodnje generacije. Prav tako je poudaril, da mora biti tudi na lokalni ravni program bolj ambiciozen, tako da se pobude, kot je Konvencija županov, razširijo na druga področja iz Časovnega okvira za Evropo, gospodarno z viri, kot so biotska raznovrstnost in raba tal, ravnanje z odpadki in vodnimi viri ter onesnaževanje zraka, saj se bo tako olajšalo izvajanje okoljske politike EU s pomočjo inovativne metode upravljanja na različnih ravneh, na podlagi katere se spodbuja proaktivna vloga lokalnih in regionalnih oblasti pri uporabi zakonodaje EU. V nadaljevanju so članice in člani obravnavali še boljše delovanje notranjega energetskega trga. Evropska komisija si prizadeva za aktivno izvrševanje tretjega energetskega svežnja, kar bi omogočilo odprtje nacionalnih trgov plina in električne energije ter s tem ločevanje in deregulacijo cen, večjo konkurenčnost in večje zadovoljstvo potrošnikov. Vendar pa EU pri vzpostavljanju notranjega in konkurenčnega energetskega trga zamuja, saj so se trgi dejansko odprli le v nekaterih državah članicah. Odbor regij sicer podpira aktivnejše izvrševanje in začetek postopkov za ugotavljanje kršitev, a opozarja tudi na pomen lokalnih energetskih rešitev, kot so proizvodnja v manjšem obsegu, razvoj pametnih omrežij in udeležba na strani povpraševanja, ki so vse pomembnejši dejavniki pri prenovi energetskih trgov v EU. Tako so članice in člani iskali odgovore na vprašanja: ali naj OR zagovarja ta celostni pristop tudi zato, da bo prispeval k večji ozaveščenosti o porabi ter spodbudil proizvodnjo v manjšem obsegu, razvoj pametnih omrežij in odziv na naraščajoče povpraševanje v distribucijskih mrežah ter kako konkretno lahko to stori. Odgovore na zastavljena vprašanja bo poročevalec upošteval pri pripravi osnutka mnenja, ki bo predstavljen na aprilskem zasedanju komisije ENVE.

Tudi letos so občine odprle svoja vrata

BARBARA HORVAT

Občine po vsej Sloveniji so v četrtek, 14. Februarja, odprle svoja vrata zainteresirani javnosti in med 13. in 16. uro obiskovalce popeljale skozi najnovejše občinske pridobitve, načrtovane razvojne projekte in dosežke, ki so merodajno vplivali na kakovost življenja občanov in občanov. Nekatere izmed občin so letos organizirale celo otroški parlament, kviz, skozi katerega so mladi dokazovali poznavanje svoje občine, predavanja ali delavnice o ureditvenih željah občanov.

Z akcijo Dan odprtih vrat v občinah je Skupnost občin Slovenije že v preteklem letu, takrat ob 20. obletnici ustanovitve te organizacije, želela opozoriti na pozitivne dosežke na lokalni ravni, z željo ustvariti tradicionalni dogodek. Skupnost občin Slovenije namreč ocenjuje, da je v občinah zaslediti konkretni razvoj, da je bilo v preteklosti mnogo narejenega, da so številne županje in župani, občinski sveti ter zaposleni v občinskih upravah v dobrem spreminjali podobo lokalnih nivojev in vplivali na kvaliteto življenja ljudi v različnih predelih države. Občine podpornice projekta so tako na ta dan občanom, občanom in

zainteresirani javnosti prikazale uspehe, načrte ter razvojne priložnosti svojih okolij, tudi z željo, da bi na ta način gradile skupnost ter v svoje načrte močnejše vključevale svoje prebivalce in prebivalce, saj je tudi na tak način mogoče povečati odprtost delovanja občin in omogočiti prebivalcem in prebivalcem vedenje in informacije o tem, kaj občine so, kaj počno in kaj se načrtuje. Skupna akcija pa je beležila tudi v medijih precejšen odziv, zabeležili smo namreč kar 40 objav v različnih spletnih in tiskanih medijih.

V skupni akciji so odprle svoja vrata Občina Štore, Nazarje, MO Velenje, Občina Trebnje, Trzin, Središče ob Dravi, Ljubno, Škocjan, MO Nova Gorica, Občina Dobrna, Vojnik, Črnomelj, Videm, Cerkvenjak, Šentjur, Moravske Toplice, Apače, Rečica ob Savinji, Žalec, Ljutomer, Laško, Logatec, Jesenice, Krško ter občina Žiri. Vsem občinam se za sodelovanje najlepše zahvaljujemo, tiste, ki se nam letos niste pridružile, pa vabimo, da to storite do 14. februarja 2014.

Sončna zadruga

TOMAŽ ZVER, DIREKTOR SONČNE ZADRUGE, IN SAŠA KEK, SEKRETARIAT SOS

Ustanovljena je Sončna zadruga, katere soustanoviteljica je tudi Skupnost občin Slovenije. Sončna zadruga je neprofitna energetska zadruga, v katero se lahko včlanijo tudi občine. Včlanitev v Sončno zadrugo bo članicam ponujala številne ugodnosti in prihranke z izvedbo različnih projektov.

Dobro leto je tega, odkar smo se v Skupnosti občin začeli spraševati, na kakšen način bi lahko občinam in občanom pomagali pri prehodu na obnovljive vire energije in pri zniževanju stroškov za energijo. V tem času smo aktivno sodelovali tudi na projektu Covenant Capacity, ki je sofinanciran iz programa Inteligentna energija za Evropo (Intelligent Energy Europe). V okviru projekta smo svoje vedenje o možnostih in priložnostih na področju obnovljivih virov energije, učinkoviti rabi energije ter vlogi občin, energetskih agencij in drugih deležnikov na tem področju, poglobili in spoznali številne dobre prakse. V projektu je osrednji fokus trajnostni energetski razvoj občin, vendar na ravni načrtovanja, kako pomagati občinam do trajnostnih energetskih akcijskih načrtov. V preteklih dveh letih smo se srečali tudi s številnimi župani v okviru projekta SOS za druge DOLB (daljinsko ogrevanje na lesno biomaso). Obiskali smo več kot 20 občin in se seznanili z njihovimi načrti, željami in težavami, s katerimi se srečujejo na energetskem področju. Ugotovili smo, da v občinah obstaja velik interes za doseganje energetske samooskrbe. Neodvisnost od fosilnih virov energije pa pomeni uporabo obnovljivih, lokalnih virov energije na eni strani in zmanjšanje porabe energije na drugi. Na tem področju pa lahko naredijo preboj prav občine. Tem so sicer v pomoč lokalne energetske agencije, regionalne razvojne agencije pa tudi država je prispevala npr. z razpisom za energetske sanacije javnih zgradb v občinski lasti. Za preboj do trajnostne energetske lokalne samooskrbe so nujno potrebni človeški in finančni resursi, znanje, čas in denar. Sončna zadruga je kot projekt začela nastajati prav na podlagi odgovorov na te izzive. Pri tem smo izhajali iz prepričanja, da ima lokalna samouprava pri tovrstnih projektih ključno vlogo. Predvsem smo ugotovili, da občine bolj kot karkoli drugega na tem področju potrebujejo model, ki jim bo omogočil, da strategije in zasnovane projekte tudi uresničijo. Ključni razlog, da smo se odločili soustanoviti Sončno zadrugo, je bil tako prav v tem, da ta ponuja rešitve v tej smeri. Sončna zadruga je slovenska energetska zadruga, ki lahko združuje v svoje članstvo različne subjekte, kot so: javne ustanove (občine), zasebna podjetja (podjetja), fizične osebe (občani). Sončna zadruga želi povezati zainteresirane partnerje v članstvu z namenom koncentracije vseh potrebnih virov za uspešno izvedbo energetskih, predvsem infrastrukturnih, projektov. Za zadržno obliko smo se odločili zato, ker smo iskali družbeno pravičen in odgovoren poslovni model, v katerem so na dobrih soudeleženi člani zadruga (npr. lastniki objektov prek nižjih cen energije). S tem, ko razmerja med člani ne temeljijo na višini kapitalskih vložkov, ampak ima vsak član zadruga en glas, se vzpostavlja zaupanje med njimi, to pa je osnovni pogoj za rast števila članov, posledično pa tudi za njeno sposobnost, da realizira svoje trajnostne cilje.

Cilj Sončne zadruga je prispevati k dvigu lokalne energetske neodvisnosti oz. samooskrbe v Sloveniji. To bo s svojimi člani doseženo z izvedbo različnih projektov:

- za zmanjšanje porabe energije,
- za zamenjavo rabe fosilnih virov z obnovljivimi
- za povečanje izkoristka lokalnih, obnovljivih virov energije
- lesne biomase
- sončne energije
- vodne energije
- geotermalne energije
- morda tudi vetrne.

Storitve Sončne zadruga bodo namenjene njenim članom. Dokler bodo obstajale potrebe po njenih storitvah med člani, jih zadruga ne bo ponujala nečlanom. Sončna zadruga bo imela pomemben učinek na povečanje energetske samooskrbe, s tem pa tudi na zmanjšanje odliva sredstev za nakup energije iz posameznih slovenskih regij pa tudi iz Slovenije kot celote. Ponujala bo pripravo zahtevanih administrativnih postopkov za izvedbo investicijskih projektov ter projektni menedžment. S projektnimi aktivnostmi bo članicam zagotavljala nižje stroške porabe energije. Lokalne skupnosti lahko med sabo ali npr. s svojimi lokalnimi energetskimi agencijami ali drugimi partnerji v okviru Sončne zadruga zagotovijo tudi povezovanje posameznih občinskih (lokalnih) energetskih projektov in na ta način vzpostavijo osnovo za novo gospodarsko dejavnost v okviru regije. Kompleksnejši in zahtevnejši energetski projekti zahtevajo sodelovanje več različnih deležnikov. Sončna zadruga ponuja prostor in okrilje, ki ni omejeno z lokalnimi mejami ali pogojeno s kapitalskimi ali političnimi apetiti, ki so se v Sloveniji pogosto pojavljali kot omejevalni členi za izvedbo raznih večjih projektov. Na regijskem nivoju je tako Sončna zadruga pripravljena pomagati pri pripravi strateških energetskih razvojnih programov, kar je v Skupnosti občin Slovenije priporočilo za pripravo t.i. regijskih SEAP (Sustainable energy action plan). Gre za akcijski načrt izvedbe večjih energetskih projektov, ki presegajo meje ene občine.

Slovenska pisateljska pot na prvi postaji

BARBARA HORVAT, JASMINA VIDMAR

Vtorek, 12. marca 2013, je v prostorih Cankarjevega doma Ljubljana potekala predstavitev projekta Slovenska pisateljska pot.

Že leta 2011 je Predsedstvo Skupnosti občin Slovenije podprlo na seji predstavljeni projekt Društva slovenskih pisateljev - Slovenska pisateljska pot. Prav tako pa je skupnost podpisala sporazum o podpori in sodelovanju v projektu Slovenske pisateljske poti (SPP), katere namen je oživljanje, predstavljanje in promocija bogate slovenske literarne dediščine. Na predstavitvi v Cankarjevem domu so sodelovali pesnik in režiser Igor Likar, vodja projekta, pisatelj in novinar Željko Kozinc, urednik knjižnega vodnika SPP, glasbenik Lado Jakša, Skupnost občin Slovenije pa je zastopal Tone Peršak.

Društvo slovenskih pisateljev je pobudnik in glavni nosilec izvedbe tega kulturno-varstvenega, pedagoškega in promocijskega projekta, ki je nastajal več let. Slovenska pisateljska pot je zamišljena kot transverzala s 104 postajami, ki bodo povezovala rojstne domačije, hiše in kraje, v katerih so živeli in delali slovenski pisatelji, spominska obeležja in središča kulturno-literarnih dogajanj od Istre do Prekmurja in od Koroške do Bele Krajine. Pot bo imela učni, kulturno-varstveni, rekreativni in promocijski pomen. Vsekakor bo pot velik spomeniški, knjižni in medmrežni projekt, v sklopu katerega bo povezana slovenska literarna zapuščina. Ob tem pa na sodoben način predstavljeni slovenski pisatelji in pesniki. Kmalu bo izšel tudi vodnik po poti, kjer je opisana 700 km dolga pot po vsej deželi. Vodnik po Slovenski pisateljski poti je sestavljen po principu "literarnih pokrajin", s predstavitev lokacij pisateljskih domačij, posameznih avtorjev, odlomki in besedili, ki pojasnjujejo vpetost avtorja v posamezno izročilno pokrajino ter z vsemi informacijami o kraju in dostopnosti. Knjiga se v vsebinski in oblikovni zasnovi zavestno odmika od klasičnih leksikonsko-enciklopedičnih predstavitev slovenskih pisateljev.

Med posameznimi sestavinami SPP so na prvem mestu trije knjižni vodniki po poti. Naslednja sestavina projekta so kratki filmi enotnega formata, v katerih so predstavljeni posamezni pisatelji, na ogled pa bodo v njihovih domačijah in hišah. Na domačijah bodo na voljo tudi ekrani na dotik z informacijami, spominske razglednice, knjižica z žigi transverzale in podobno. Določeno je tudi, da bodo vse točke Slovenske literarne poti označene s posebnimi tablam in da bo ob vsaki domačiji lepo oblikovana klop z imenom "počivalnik duha", delo Oskarja Kogoja. Skupnost občin Slovenije in Društvo pisateljev Slovenije bo v kratkem preučilo možnosti za prijavo projekta na razpise na področju kulture, k sodelovanju pa bodo povabljene tudi zainteresirane občine iz vse Slovenije.

Jadranske igre letos tudi v Sloveniji

TADEJ SLAPNIK

V današnjih časih je potrebno imeti nekaj, kar nas loči od drugih, nekaj, kar nas uvršča v sam vrh. Jadranske igre so takšen projekt – množičen, priljubljen pri vseh generacijah in medijih ter zaradi tega tudi pri pokroviteljih. Letošnje poletje prihajajo Jadranske igre tudi v Slovenijo, saj bodo potekale v poletnih mesecih v občinah kontinentalnega in obalnega dela Slovenije. Njihov osnovni namen je bogatitev in promocija lokalne turistične ponudbe ter aktivno vključevanje občanov v igre. Na igrah sodelujejo 8-članske ekipe, ki predstavljajo svoja mesta in občine ter tekmujejo v tradicionalnih jadranskih disciplinah.

Že prvo, poskusno, leto Jadranskih iger 2010 je poželo priznanja, a so šele druge Jadranske igre v letu 2011 izpolnile vsa pričakovanja in postale najštevilnejši in najbolj gledan dogodek poletja Hrvaške nacionalne televizije. S prihodom »malih mest« v domove gledalcev HRT in RTV Slovenije so Jadranske igre sprejele vse generacije, še posebej najmlajši. V tretjem letu Jadranskih iger je nastopilo več kot 2000 tekmovalcev iz 200 mest. Tekmovanja so potekala na 37 lokacijah jadranske obale in višek doživele na mednarodnem finalu v Biogradu na Moru, kjer so se igram pridružile tudi ekipe iz Italije, Slovenije in Črne Gore. Ekipa Piran Slovenija je v razburljivem zaključku iger osvojila odlično drugo mesto.

Četrte Jadranske igre v letu 2013 po vseh kazalcih prinašajo še bolj pripravljene ekipe, srčne navijače, nove lokacije, zanimivejše igre in mnogo novih, smešnih, čustvenih situacij, kar je za medije dodaten razlog za spremljanje projekta. Prav tako so se igre še bolj odprle zunaj meja Hrvaške, saj bo na njih letos sodelovalo že šest držav. Jadranske igre 2013 v Sloveniji bodo »dvignile sidro« 18. maja 2013 na Nautičnem vikendu na Rogli in se bodo končale z velikim mednarodnim finalom 9. septembra.

Tadej Slapnik, vodja organizacijskega odbora Jadranskih iger 2013 v Sloveniji, je izpostavil, da obstaja pri nas veliko zanimanje lokalnih skupnosti, turističnih organizacij in turističnih podjetij za sodelovanje na Jadranskih igrah. In dodal, da je res, da se vsi dobri projekti začnejo z dobro idejo, vendar brez dobre ekipe, ki ima dovolj znanja in energije, ideja ostane le – ideja. Zaradi tega si v Kooperativi Konjice, ki organizira Jadranske igre v Sloveniji, v sodelovanju s Skupnostjo občin Slovenije in številnimi partnerskimi organizacijami prizadevajo odlično idejo Jadranskih iger odlično realizirati tudi v Sloveniji. V naslednjih letih želijo Jadranske igre pripeljati v vsako od zainteresiranih občin v Sloveniji, poleg tega pa prispevati k širitvi Jadranskih iger tudi v druge evropske države, kar bo igrice naredilo še atraktivnejše.

Kar nekaj pomembnih dejavnikov je vplivalo na uspešno pot Jadranskih iger – izredna ideja, kvalitetno partnerstvo, sodelovanje s hrvaško in slovensko nacionalno televizijo, ki sta prepoznali potencial projekta. Pri razvoju Jadranskih iger v Sloveniji

pa bo potrebna tudi podpora državnih in lokalnih institucij, brez katere bo razvoj Jadranskih iger precej težja.

Davor Komarečki, producent in soorganizaator, poudarja, da na igrah sodeluje veliko mladih ljudi, ki jim ni cilj lastna promocija, ampak želijo predvsem prispevati k promociji svojega lokalnega okolja, kar je največja vrednost projekta.

Usmeritve za prihodnost so jasno načrtane in temeljijo predvsem na zadovoljstvu tekmovalcev in gledalcev. Poleg novih iger je v pripravi tudi program za najmlajše, ki bodo skozi igro spoznavali našo zgodovino in tradicijo. Dodana vrednost iger, ki so nosilec projekta, je promocija tradicije in avtohtonih proizvodov. Vsaka igra ima poleg osnovne naloge svojo zgodbo, ki nas spominja na stare čase, predstavlja in osmišlja zgodovinska dejstva. Jadranske igre so bile leta 2012 prvič bogatejše za promocijsko prodajno akcijo »Pridne roke«. Cilj projekta »Pridne roke« je informirati javnost o skromnih, marljivih ljudeh in njihovih ekoloških proizvodih, spominkih nastalih v malih delavnicah, zadrugah, socialnih in družinskih podjetjih in jim pomagati, da njihovi proizvodi pridejo do potrošnika. Na prodajnih mestih, ki spremljajo prireditve Jadranskih iger, bo na voljo široka ponudba tradicionalnih proizvodov – od vina, sira, olja do ročno narejenih spominkov, ki predstavljajo bogato tradicijo domačim in tujim obiskovalcem in kupcem.

Brez občin in mest gostiteljev ni Jadranskih iger!

Celoten projekt je načrtovan za promocijo turističnih destinacij in obsega prav to, kar je njihova siceršnja dejavnost:

- Promocijo mesta z medijskim oglaševanjem projekta in preko ekipe, ki v nadaljevanju zastopa mesto.
- Promocija avtohtone tradicije preko iger, vezane na zgodovino samega mesta.
- Vključevanje občanov in turistov v igre in spremljevalne aktivnosti, ki preko »svoje« tekmovalne ekipe doživijo igre z mnogo pozitivnih emocij in doživetij.
- Povezovanje in tekmovanje med lokalnimi krajevnimi skupnostmi, sosednjimi mesti in občinami. Kot zanimivost – v zadnjih dveh letih na sedemdesetih dogodkih ni bilo niti enega incidenta.
- Vključevanje najmlajših, ki bodo preko delavnic in igre spoznavali lastno tradicijo in avtohtone proizvode domačinov.

Organizatorji Jadranskih iger so prepričani, da se bodo mestom gostiteljem z njihovim sodelovanjem na Jadranskih igrah vložena sredstva in delo najmanj povrnila. Poleg tega pa bodo doma in širom po svetu dogoročno ostali v spominu kot gostitelji Jadranskih iger. Občine in vsi zainteresirani za gostiteljstvo in sodelovanje na Jadranskih igrah 2013 v Sloveniji lahko več informacij o pogojih sodelovanja dobijo na spletni strani www.jadranskeigre.com/slo, na elektronskem naslovu slovenija@jadranskeigre.com ali mobilnem telefonu: 041 209 676. SE VIDIMO NA JADRANSKIH!

Projekt ISEMOA

Dostopna in energetska učinkovita mobilnost v občinah za vse

DR. LUKA MLADENVIČ,
URBANISTIČNI INŠTITUT REPUBLIKE SLOVENIJE

Dostopnost v naseljih in občinah postaja v zadnjih letih čedalje bolj pomembna tema. V zadnjih desetletjih je bila pozornost načrtovalcev prostora usmerjena predvsem na dostopnost z osebnim avtomobilom. Za zagotavljanje kakovosti bivanja vseh prebivalcev, torej tudi tistih, ki jim lasten osebni avtomobil ni na voljo, pa je bolj pomembna dostopnost peš, s kolesom in javnim prevozom. Prav ti potovalni načini so ključni za tiste prebivalce, ki potrebujejo pri gibanju v prostoru posebno pozornost (npr. otroci, starejši) ali imajo posebne zahteve (npr. funkcionalno ovirani).

Cilj evropskega projekta ISEMOA je bil zato razviti podporo občinam in regijam, da z omejenimi sredstvi čim bolj učinkovito razvijajo okolje, ki bo zagotavljalo dobro dostopnost vsem prebivalcem v celotni mobilnostni verigi od vrat do vrat. S tem bo vsem prebivalcem, vključno z osebami z zmanjšano mobilnostjo, omogočeno, da prevzamejo način življenja, ki je manj odvisen od avtomobila. Dodatno izboljšanje dostopnosti javnega prostora in javnega prevoza prispeva k povečanju kakovosti in privlačnosti javnega prevoza in varnosti pešcev in kolesarjev.

Za doseg tega cilja je bil v okviru projekta razvit sistem upravljanja kakovosti ISEMOA. Ta opredeljuje standardiziran postopek, ki temelji na že uveljavljenih orodjih za upravljanje kakovosti, kot so BYPAD za načrtovanje kolesarjenja, MaxQ za upravljanje mobilnosti in MEDATE za dostopen javni prevoz.

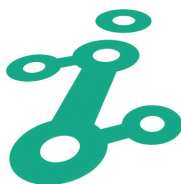
Jedro sistema ISEMOA je voden proces ocenjevanja in razvoja ukrepov. Zunanji presojevalec v sodelovanju z deležniki, vključenimi v načrtovanje dostopnosti, pripravi oceno stanja na področju dostopnosti javnega prostora in javnega prevoza. Skupina v nadaljevanju razvije akcijski načrt, ki vsebuje ukrepe za izboljšanje kakovosti dela na dostopnosti v občini. Poleg akcijskega načrta, ki opredeljuje naloge in odgovornosti, je pomemben rezultat izvedbe sistema ISEMOA tudi vzpostavitev stikov in komunikacije med deležniki, s čimer se izboljšajo pogoji za delovno sodelovanje na področju dostopnosti. Kljub temu, da je glavni poudarek sistema namenjen izvajanju aktivnosti za izboljšanje dostopnosti, je kot izhodišče upoštevano tudi stanje v prostoru, ki ga opredeljuje vrsta kazalcev.

Sistem ISEMOA uporablja široko definicijo dostopnosti z upoštevanjem geografskega pogleda na pojem, razpoložljivosti in kakovosti trajnostnih potovalnih načinov in prisotnosti fizičnih ovir na površinah za pešce, postajah in postajališčih javnega prometa in v vozilih. Sistem v obravnavo vključuje vse osebe,

ki potrebujejo pri gibanju v prostoru posebno pozornost, kot so starejši ali osebe z invalidnostjo in začasni okvarami oziroma omejitvami (npr. s težavami pri gibanju, vidu, sluhu, z zmanjšanimi kognitivnimi funkcijami, osebe z vozički, malimi otroci in težko prtljago, osebe s komunikacijskimi ovirami).

Strokovnjaki ocenjujejo, da v skupino prebivalcev, ki se srečujejo z ovirami pri hoji, kolesarjenju in uporabi javnega prevoza, sodi več kot tretjina Evropejcev. Če pa vključimo še kratkotrajne ovire, kot so težka prtljaga, okrevanje po bolezni ali operaciji, obisk tuje države ipd., ugotovimo, da se vsakdo izmed nas prej ali slej sooči z začasno zmanjšano mobilnostjo.

Pomembno je poudariti, da sistem ISEMOA ne temelji na tehničnih in arhitekturnih usmeritvah za izboljšanje oblikovanja prostora, ker so ti elementi v obstoječi zakonodaji že precej dobro opredeljeni. Poudarek sistema je predvsem na delu, ki poteka v občinah in pogosto ni sistematično in učinkovito. Predvsem manjše občine si zaradi velikosti uprave ne morejo privoščiti zaposlitve strokovnjaka s posebnimi znanji na tem

ISEMOA
Improving seamless energy-efficient
mobility chains for all

Predstavitev aplikacije za pametne telefone

MARKO GOVEK, MO VELENJE

Mestna občina Velenje že vrsto let financira in spodbuja uporabo mestnega potniškega prometa Lokalca, saj želimo sprostiti promet v središču mesta ter posledično zmanjšati negativne vplive prometa na okolje ter seveda našim občanom omogočiti varno, udobno in okolju prijazno mobilnost.

Uporabo Lokalca ves čas skrbno spremljamo in analiziramo. Tako smo ugotovili, da Lokalca v večini uporabljajo šolarji, študentje ter upokojniki. V manjši meri ga uporabljajo tisti, ki hodijo v službo (delovno aktivno prebivalstvo) in ki se z avtom pripeljejo v mesto. Z anketiranjem smo ugotovili tudi, da se za uporabo avtobusa ne odločijo predvsem zato, ker se nikoli povsem točno ne ve, kdaj pripelje Lokalca na posamezno avtobusno postajališče. Kot odgovor na to smo v Mestni občini Velenje razvili aplikacijo za pametne telefone, s katero je mogoče točno napovedati čas prihodov in odhodov za posamezno postajališče, uporabniki pa si lahko nastavijo alarm, ki jih bo opomnil, kdaj morajo oditi na določeno postajališče. Prav tako aplikacija omogoča preverbo razpoložljivosti koles na petih postajah sistema BICY. S to aplikacijo želimo ponuditi potencialnim uporabnikom javnega prevoza pomembno informacijo in pričakujemo, da bomo s tem še povečali uporabo in približali Lokalca vsem občanom.

Mestna občina Velenje je pripravila vsebinski predlog aplikacije, investirala v njen razvoj ter kupila pametne telefone za vse avtobuse, ki vozijo po mestu. Koncesionar, to sta partnerja Izletnik Celje, d. d., ter podjetje APS, d. d., sta našo pobudo pozitivno sprejela ter pristopila k projektu. Motivirala sta svoje zaposlene, predvsem voznike avtobusov, za uporabo aplikacije ter prevzela strošek prenosa podatkov na pametnih telefonih. Aplikacija Lokalca GUTS, katere programerski del je razvilo podjetje Bragi, vizualne komunikacije, s. p., je na voljo za brezplačno javno uporabo v Google Play trgovini.

Opis sistema in aplikacije Lokalca GUTS:

Celoten sistem temelji na pametnih telefonih in je sestavljen iz treh povezanih aplikacij. Namesto namenskih računalnikov in komunikacijskih terminalov za uporabo v avtobusih vozniki avtobusov uporabljajo enostavno »Beacon« aplikaci-

jo na kateri izbirajo proge po katerih vozijo. Beacon aplikacija pošilja podatke o lokaciji, hitrosti in identifikaciji avtobusa strežniški – LokalcaWebServ aplikaciji. Le-ta obdela podatke ki jih dobiva z avtobusov in jih sporoča na telefone oz. aplikacije uporabnikov. Strežniška aplikacija ima vgrajen učesni algoritem. Na podlagi zgodovine voženj in podatkov z avtobusov bomo lahko natančno napovedali prihod avtobusa na izbrano avtobusno postajo. V strežniški aplikaciji urejamo proge, vozne rede, pozicije in lastnosti avtobusnih postaj, obvestila za javnosti, upravljamo s telefoni voznikov ...

Uporabniška aplikacija – Lokalca GUTS (trenutno samo za Android operacijski sistem) omogoča:

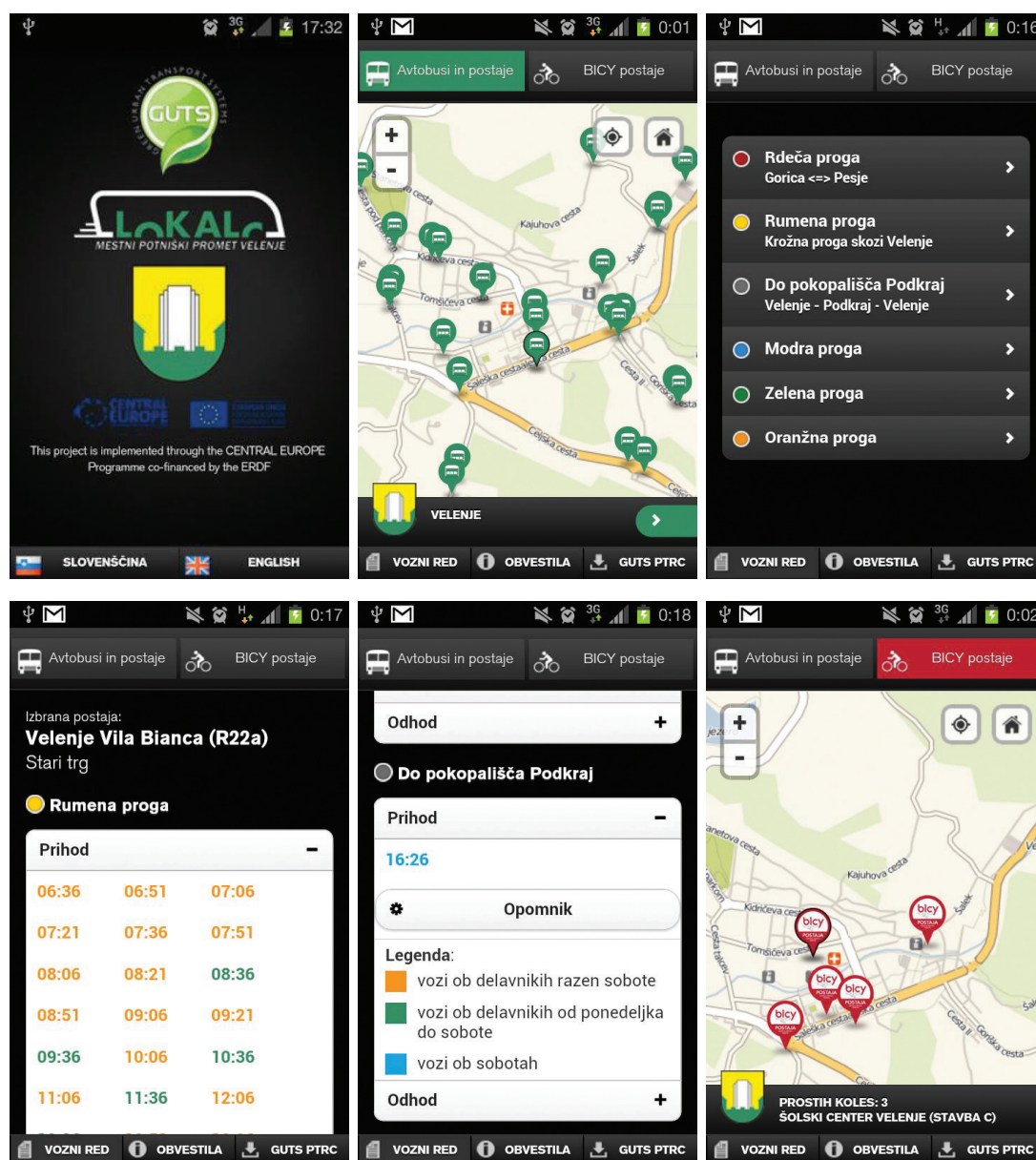
- interaktiven zemljevid, z označenimi postajami in aktivnimi avtobusi, ki so označeni glede na barvo proge;
- prikaz vaše (GPS) lokacije in prikaz najbližjih avtobusnih postaj;
- pregled prog in voznih redov;
- nastavek alarma pred prihodom avtobusa na željeno avtobusno postajališče;
- obveščanje uporabnikov in prikaz promocijskih sporočil;
- dostop do zbirke dokumentov, ki so zbrani v PTRC projekta GUTS;

Lokalca GUTS je povezan tudi s sistemom BICY (sistem za izposajo mestnih koles v Velenju) in vam takoj prikaže koliko koles je na voljo na posamezni BICY postaji. Aplikacija je nastala v okviru projekta GUTS (Green Urban Transport System), ki je sofinanciran iz programa Srednja Evropa. Cilj tega projekta, ki se zaključil v aprilu letos, je bil promovirati zelena mesta v srednji Evropi, ki uvajajo inovativne rešitve javnega transporta ter optimizirati javni mestni prevoz tako z ekonomskega, okoljskega kot tudi upravljalškega vidika.

GUTS Green Urban Transport Systems

GUTS je projekt "zelenih" mest v Srednji Evropi, ki uvajajo inovativne in trajnostne rešitve javnega potniškega prometa (JPP). V okviru projekta povečujemo ozaveščenost prebivalstva in sodelovanje na strani lokalnega transportnega sektorja, izboljšujemo javno-zasebno sodelovanje in povečujemo izmenjavo izkušenj na meddržavnem nivoju. Prispevek znanstvenega sektorja in industrije je prav tako nujno potreben za zagotovitev celovitega znanja o tej temi, obenem pa je potrebno povzeti in prenesti izkušnje sodelujočih mest, ki so na tem področju naprednejša.

Projekt GUTS temelji na treh stebrih: tehnološkem, institucionalnem in ekonomskem. Največji poudarek posvečamo trajnostnim in inovativnim aplikacijam uporabe alternativnih virov energije, ki se uporabljajo v javnem prevozu. Promet (vključno z javnimi prevoznimi sredstvi) je namreč glavni vir onesnaženosti okolja in velik porabnik energije, hkrati

Zaslonski posnetki aplikacije Lokalce GUTS

pa je tudi odločilen dejavnik za kakovost življenja v urbanih območjih. "Upravljaljski steber" uvedbe trajnostnih rešitev v javnem prevozu je naslednji fokus projekta GUTS. V izvedbo projekta vključujemo vse zainteresirane lokalne in tudi nekatere regionalne deležnike. Ker večina sistemov javnega potniškega prometa ne more preživeti brez finančne podpore lokalne ali regionalne skupnosti, velik poudarek posvečamo tudi ekonomiki uvedbe trajnostnih prometnih rešitev.

Poleg Mestne občine Velenje so partnerji projekta GUTS: Partnerji v projektu GUTS poleg MO Velenje so: Mestna občina Sopron (Madžarska), pokrajina Ferrara (Italija), Center odličnosti za obnovljive vire energije, učinkovito rabo energije ter okolje (Dunaj, Avstrija), Raziskovalni inštitut za ceste in mostove (Varšava, Poljska), Civilna iniciativa »NO GRAVITY« (Bratislava, Slovaška), Transportno podjetje KV

(Karlowsky Vary, Češka) in Lokalna Transportna Agencija (Ferrara, Italija). V projektne konzorcij smo z aktivnostmi začeli marca 2010, projekt pa bo zaključen konec aprila 2013.

Finančni podatki:

- Delež Mestne občine Velenje: 183.156,00 evrov
- Lastna udeležba (15 %): 27.473,00 evrov
- Celotna vrednost projekta : 2.052.215,00 evrov

Vodja projekta GUTS v Mestni občini Velenje:

Marko Govek

Telefon: 03/8961 548

E-pošta: marko.govek@velenje.si

Spletna stran:

<http://www.gutscentral.eu/> in www.velenje.si/2234

Inovativne priložnosti informacijsko komunikacijskih tehnologij

URBAN HRASTNIK

Priložnosti informacijske družbe

Informacijsko podprta družba, ki temelji na razvoju rešitev v okviru možnosti in priložnosti, ki jih ponujajo moderne informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT), je eden ustvarjalnih modulov prihodnosti. Z razvojem modernih tehnoloških standardov se namreč krepi tudi povezovanje in mobilnost družbenih potencialov, kar se še posebej vidi v hitrejšem, boljšem in bolj učinkovitem prenosu znanja.

Priložnosti v informacijski družbi so seveda globoko povezane tudi z družbenimi skupinami, ki ji združujejo posebne potrebe, med katere sodijo tudi osebe z motnjami vida in sluha. Pri osebah s tovrstnimi posebnimi potrebami so komunikacijska mostišča, ki jih omogoča tehnologija še toliko daljša, učinek uporabniške izkušnje pa zaradi tega lahko precej intenzivnejši.

Zanimivo rešitev pri iskanju inovativnih možnosti za izobraževanje na daljavo so partnerji iz Slovenije, Italije, Avstrije in Grčije razvili v okviru projekta ACTrain, katerega koordinator je mariborsko podjetje Ozara d.o.o. Projekt v osnovi temelji na premoščanju ovir pri izobraževanju oseb s posebnimi potrebami, njegova posebna dodana vrednost pa je v sistemski, platformni naravnosti, ki omogoča adaptacijo in vpeljavo neformalnega standarda za procese izobraževanja na daljavo v omenjenem segmentu.

Inovativna rešitev Proteus

Projekt ACTrain deluje na spletnem portalu proteus.see-hear-touch.com, ki je dostopen v 5 evropskih jezikih. Jedrna rešitev portala temelji na programu zajemanja video posnetkov z namenom večtočkovne distribucije in interaktivne komunikacije med uporabniki, ki je osnovna zahteva in naloga izobraževanja na daljavo. Programski rešitev, ki so jo razvijalci poimenovali Proteus, je tako visoko aplikativna, saj združuje video učne lekcije, ki so v celoti prilagojene potrebam 4 različnih ciljnih skupin (slepi, slabovidni, gluhi in naglušni), ki so seveda zaradi posebnih potreb izrazito zahtevne. Kot pravi vodja razvoja aplikacije Gregor Šebijan iz slovenskega podjetja Aeris3, ki je rešitev razvilo, se je ekipa v začetku največ ukvarjala z zagotavljanjem uporabniške izkušnje za najbolj zahtevno ciljno skupino – slepe uporabnike. Pri tem poudarja, da je rešitev v celoti plod sestavljanja mozaika lastnih znanj in rezultatov analiz, saj tovrstnih

rešitev do zdaj še niso razvili. Še posebej je pomanjkanje referenčnega znanja prisotno na nivoju vmesnika, ki omogoča enovito konzumiranje vsebin za 4 tako zahtevne ciljne skupine uporabnikov s posebnimi potrebami.

Ime je aplikacija sicer dobila po slovenskem endemitu, dvoživki Proteus (človeška ribica), ki je slepa in gluha, kar daje imenu aplikacije tudi simbolni pomen. Projekt je vsebinsko ekzakten, kljub temu, da gre za platformo za učenje na daljavo. Razvijalci vsebine so za pilotno verzijo izbrali podporo izobraževanju in usposabljanju na področju ročnih spretnosti, natančneje na področju obdelovanja keramike.

V programu usposabljanja na področju izdelave unikatnih keramičnih izdelkov sodeluje okoli 70 gluhih, naglušnih, slepih in slabovidnih udeležencev. Rešitev pa je seveda dostopna tudi drugim udeležencem in zainteresirani javnosti, k programu izobraževanja je namreč mogoče pristopiti kadar koli. Vsebinski kurikulum izobraževanja zajema 50 lekcij, v sklopu projekta pa so raziskovalci uporabniško izkušnjo testirali na 6 različnih pilotnih skupinah. Pilotne skupine so tvorile slepe, slabovidne, gluhe in naglušne v treh državah. Raziskovalci so v osnovnih ciljnih pilotnih skupin izpostavili predvsem raziskovanje treh glavnih parametrov projekta, dostopnosti, uporabnosti in kvalitete uporabniške izkušnje.

Nadgradnja sistemov

Dolgoročni cilji projekta so seveda usmerjeni predvsem v formiranje prenosljivega orodja, ki omogoča tudi različne druge vsebinske umestitve. Potreba po izobraževanju oseb s posebnimi potrebami na daljavo je velika, saj se z izzivom tovrstnega dela soočajo tako številne inštitucije, zavodi in tudi podjetja, ki v svoje delovne procese vključujejo navedene ciljne skupine. Ekipa ACTrain namerava po zaključku projekta pripraviti tudi natančno študijo učinkov in jo predstaviti vsem zainteresiranim javnostim z namenom zagotovitve pogojev za razvoj projekta na temelju tehnološke rešitve.

Mednarodno sodelovanje in slovensko znanje

V mednarodnem projektu ACTrain sodelujejo strokovne inštitucije iz 4 držav in sicer Inštitut za gluhe iz Torina, avstrijsko podjetje za socialni menedžment Die Querdenker, Grški regionalni razvojni center in slovenski partnerji, invalidsko

podjetje Ozara d.o.o., Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Soča in mariborsko tehnološko podjetje Aeris3, ki je tudi zasnovalo programsko rešitev. Pri mariborskem razvojnem podjetju, ki se sicer ukvarja z celostnimi rešitvami spletnih komunikacij, izpostavljajo pomen projekta skozi tri zorne kote. V prvi vrsti vidijo pomen v aplikaciji tehnologij za potrebe novih uporabniških izkušenj, za relevanten pa ocenjujejo tudi potek vzpostavljanja trajnega orodja in seveda mednarodno sodelovanje na temelju tehnologije interneta, ki je ključna točka pri široki dostopnosti rešitev.

Možnosti aplikacij na nivoju občin

Občinske službe se pri delu z različnimi ciljnim skupinami prebivalcev v občinah redno srečujejo s podobnimi problemi, kot ustvarjalci projekta ACTrain, saj je priprava projektov, ki bi tem občutljivim ciljnim skupinam omogočila dodane vrednosti v smislu kvalitete življenja zelo zahtevna. Izkoriscanje razvitih rešitev, kot je ta, ki smo jo predstavili v

članku je tako možno na dva načina. Prvi je zagotovo v razumevanju prakse priprave projektov, ki izkoriščajo moderne tehnologije interneta. V pripravi takšnih projektov v Sloveniji še vedno delno zaostajamo za Evropo, njihove izvedbe pa so možne tudi zaradi tega, ker je Slovenija informacijsko zelo dobro pokrita in razvita, za kar se imamo zahvaliti dobrim politikam razvoja informacijske družbe v preteklosti. Drugi vidik za povzemanje projekta pa je njegova pilotska naravnost, ki omogoča vsebinske adaptacije. Izvajalci projekta so si sicer kot nalogo zastavili tudi pospeševanje razvoja tovrstnih vsebin.

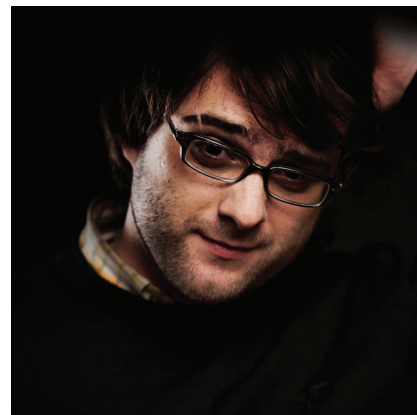
Prošnja za obveščanje

Ob zaključku predstavitve vas prosimo seveda, da o projektu obvestite tudi ciljne skupine v svoji občini in jim tako približate prednosti projekta. Kontakt tehničnega izvajalca projekta: Bogdan Štelcar, Bogdan Štelcar, 02 250 23 80, info@aeris3.si, www.aeris3.si

“Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije (komunikacije) je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališča Evropske komisije. Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske unije iz programa Leonardo da Vinci.”

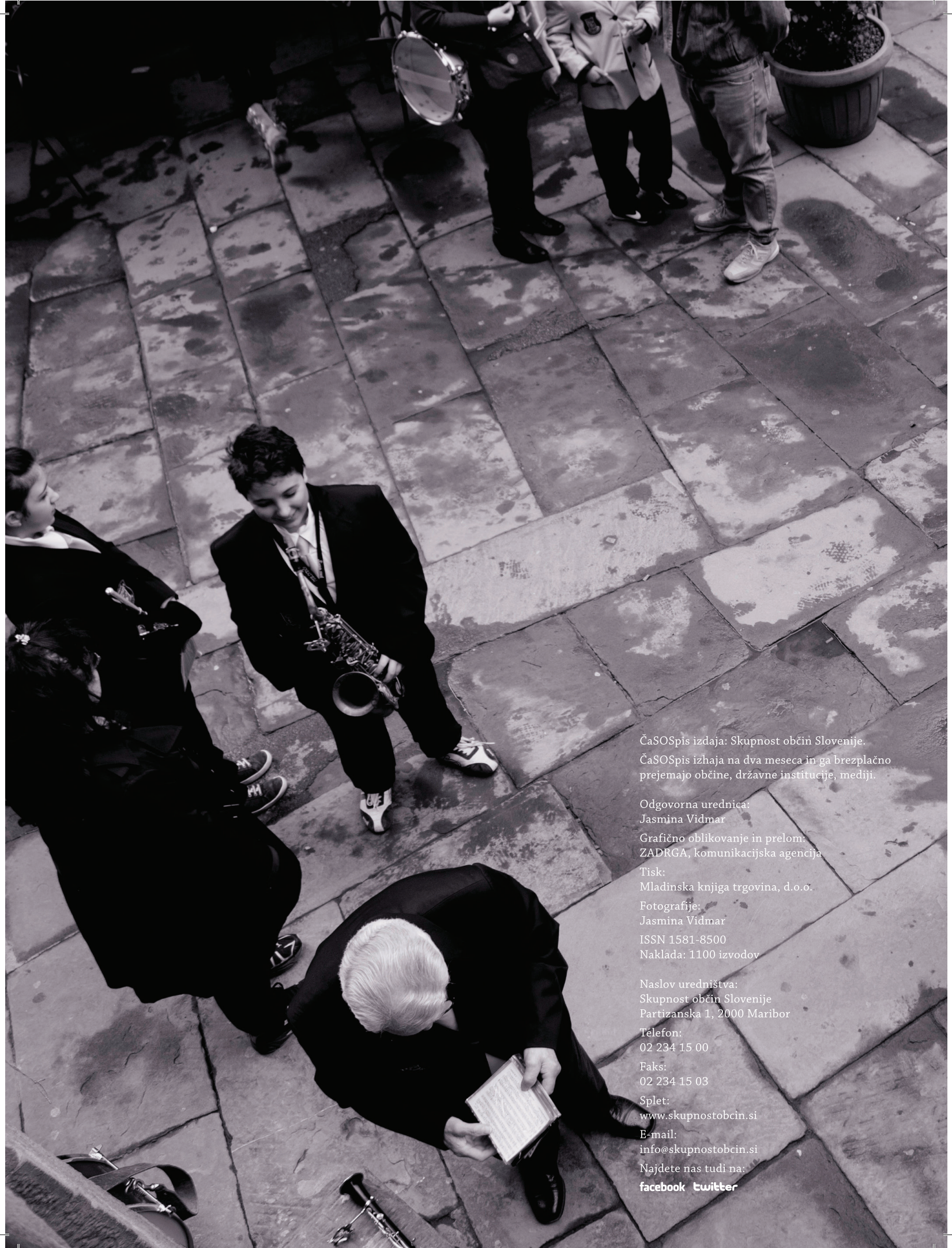
Platformni projekt ACTrain je vsebinsko vezan na izobraževanje pri izdelavi unikatnih keramičnih izdelkov.

Gregor Šebijan, vodja razvoja aplikacije

Aplikacija Proteus omogoča dostop doizobraževalnih modulov osebam s posebnimi potrebami.
proteus.see-hear-touch.com

ČaSOSpis izdaja: Skupnost občin Slovenije.
ČaSOSpis izhaja na dva meseca in ga brezplačno
prejemajo občine, državne institucije, mediji.

Odgovorna urednica:
Jasmina Vidmar
Grafično oblikovanje in prelom:
ZADRGa, komunikacijska agencija
Tisk:
Mladinska knjiga trgovina, d.o.o.
Fotografije:
Jasmina Vidmar
ISSN 1581-8500
Naklada: 1100 izvodov

Naslov uredništva:
Skupnost občin Slovenije
Partizanska 1, 2000 Maribor
Telefon:
02 234 15 00
Faks:
02 234 15 03
Splet:
www.skupnostobcin.si
E-mail:
info@skupnostobcin.si
Najdete nas tudi na:
facebook twitter